

Vprašanje republike ni zraslo kot nekaj vzporedni problem, ki bi ga hoteli ti ali oni natveziti ljudstvu, temveč se vprašanje republike postavlja kot življenjska potreba, ki je nujna za ohranitev pridobitev, za katere smo se borili.

MARŠAL TITO

11. novembra bodo tudi jugoslovanske žene izrekle svojo besedo

Nagovor maršala Tita na žene Zemuna

Po svojem govoru bivšim aktivnim častnikom je maršal Tito pregledal vojaške enote, nato pa je s svojim spremstvom odšel v Dom kulture, kjer se je vršila konferenca članic AFZ-a iz Zemuna.

Po navdušenem pozdravu navzočih je maršal Tito imel tale govor:

»Tovarišice protifašistke! Reči vam moram, da me je ta vaš sprejem zelo ganil. Danes, ko se mora dokončno odločiti usoda pridobitev, ki smo jih izvojevali, moramo brez omahovanja napeti vse sile, da izvojujemo tudi to zmago prav tako, kakor smo izvojevali zmago v tej težki in krvavi vojni. Smo pred volitvami v konstituantno, ki bo odločila o obliki notranje ureditve, o obliki vladavine v Jugoslaviji. Odločiti mora ali bo Jugoslavija republika ali monarhija. (Soglasno vzklikanje: Hočemo republiko! Naj živi republika!) Vprašanje republike ni vraslo kot nekaj vzporedni problem, ki bi ga hoteli ti ali oni natveziti ljudstvu, temveč se postavlja vprašanje republike kot življenjska potreba, ki je nujna za ohranitev pridobitev, za katere smo se borili. 11. novembra boste tudi ve, jugoslovanske žene, ki ste si priborile pravico, da odločate o vseh notranje političnih in gospodarskih vprašanjih enakopravno z moškimi, izrekle svojo besedo. Ne dvomim v vašo izjavo. Ne dvomim, da bo takšna, kakršna odgovarja tej junaški borbi, kakršna odgovarja zaščiti žen v času te vojne. So taki, ki

bi želeli ovirati ta naš veliki cilj, ta naš zgodovinski cilj. Toda ne poslušajte nobenih glasov s katere koli strani, tistih, ki mislijo, da smo mi slabi in da nas je mogoče omajati. Mnogi nas še ne poznajo. Nas ne bodo mogli omajati! (Navdušeno in dolgotrajno odobravanje in vzklikanje: Naj živi tovariš Tito!) Poda ostavko ta, poda ostavko oni, pri tem pa delajo račune: sedaj se bodo prestrašili, mi pa bomo prišli na oblast. (Enodušno vzklikanje: Nikoli se ne bomo prestrašili!) Mi se ne bomo nikoli prestrašili, zato, ker se vi, ljudstvo, ne bojite. Vsi oni, ki tako mislijo, se motijo. Zelo se motijo! Mi ne moremo kreniti s te poti, ker je to pot utrla toliko krvi, toliko žrtev naših narodov, da bi bil največji zločin vsakogar, ki bi krenil s te poti. Mi moramo iti po tej poti in stopali bomo po tej poti, četudi je še trnjeva! Zgradili bomo, kakor pravijo Rusi, široko dorogo, široko pot k srečni in boljši bodočnosti naših narodov. (Navdušeno vzklikanje: Tako je! Naj živi maršal Tito!)

Gotovi ljudje govore, da mora priti nekdo od zunaj, da bi nam pomagal spremeniti tok ali smer naše poti. (Vzkliki: Ni potreba!) Rajši bi dejal, da je to mogočna reka, v katero se izlivajo vsi potoki naše domovine, potoki ljudstva. Kakor ni mogoče odvrniti gorskega potoka od njegove smeri in ga prisiliti, da teče nazaj, tako tudi ni mogoče odvrniti te reke ljudstva z njene poti, katero je nastopila. (Dolgotrajno odo-

bravanje.) Vem, da je še mnogokaj treba. Mi nismo mnogo storili. Toda kaj dokazuje, da hočemo uresničiti naš nameri o obnovi naše domovine? Dokazuje volja, dokazuje junaštvo, ki ga je pokazalo naše ljudstvo v času vojne in od osvoboditve sem. Naše ljudstvo je dokazalo, kolika je njegova ustvarjalna sila, kako močne volje in kako uporni so ljudje v njem. To dokazuje, da bomo hitro ustvarili tisto, za čemer so težili tudi naši slavni junaki, ki so padli, in za čemer težite vi, ljudstvo.

Moram reči, da verujem, da bo 11. november veliki pregled zavednosti vseh jugoslovanskih žena. (Soglasno: Bo!) 11. novembra bodo žene pokazale, kaj hočejo. Ali hočejo tisto staro, kar jih je uklepalo v podrejenost, ali novo, ki ženi nudi najboljše izgled.

Dovolite mi, da vam ob koncu povem, da prav tako, kakor sem v času boja zahteval, naj bore izpolnjujejo svojo dolžnost do svoje domovine, zahtevam tudi danes od vseh pravih domoljubov in članov Fronte, da izpolnjujejo svojo dolžnost do naše domovine. (Hočemo!) Ne razumite tega kot poziv k disciplini. To nam nalagata naša zavednost, naša samodisciplina. Z globokim zaupanjem v zmago pravih ljudskih stvari vam želim mnogo uspeha pri nadaljnjem delu! Naj živi demokratična federativna Jugoslavija! (Naj živi!) Naj živi republika federativna Jugoslavija! (Dolgotrajno vzklikanje: Živela republika! Tito! Tito! Tito!)

Kaj je pokazalo sestavljanje volivnih imenikov?

Po zaključku kampanje za izvedbo zakona o volivnih imenikih je potrebno, da pribijemo nekaj nad vse pozitivnih dejstev, ki jih je pri nas pokazala ta kampanja. Podrtati moramo koristne izkušnje, ki jih je izvajanje zakona o volivnih imenikih prineslo aktivistom Osvobodilne fronte, narodnim odborom in ljudstvu, ki je v kampanji sodelovalo, predvsem pa rezultat kampanje same, ki je najsigurnejši dokaz široke demokracije nove Jugoslavije in obenem najmočnejši argument proti raznim Grolom, Mačkom, Jovanovičem, Banjaninom in podobnim, ki doma in v inozemstvu z memorandi, izjavami in izmišljotinami vseh vrst skušajo oklevetati našo mlado ljudsko državo.

Pravico voliti in biti voljen je v Sloveniji dobilo 676.092 civilnih volivcev, kar je preko dvakrat več kot pri zadnjih skupščinskih volitvah v predaprilski Jugoslaviji, 8. decembra 1938, ko je bilo 319.243 volivnih upravičencev v vsej Sloveniji. Nikoli v naši zgodovini niso tako široke množice aktivno odločale v javnem življenju, kakor v novi Jugoslaviji. Množice žena in mladine, ki so bile poprej izločene od soodločanja v državi, so si v osvobodilnem boju priborile to pravico. Prav tako bo odločala o vseh vprašanjih naše domovine tudi vojska, ki so ji stari predaprilski protiljudski režimi zabranjevali vsako politično udejstvovanje. V gornjem številu pa niso všteti volivci po vojaških enotah, v kolikor se niso vpisani v volivne imenike v domačem kraju.

Iz volivnih imenikov je bilo po zakonu izločenih 10.392 oseb, kar tvori povprečno 1,52%. Nizki procent črtanih je zopet dokaz širokogrudnosti naše oblasti in ljudstva, ki je iz volivnih imenikov pravično izločilo le izrazite belogardistične organizatorje, organizirane kulturbundovce in nepopoljšljive izdajalce, ki so se zaigrano borili proti ljudstvu; vsem drugim pa je velikodušno dala priložnost, da z delom za skupnost popravijo, kar so zagrešili. Sorazmerno visoki procent izločenih v štajerskih mestih (2,5-3%) gre na račun kulturbundovcev, ki so bili črtani doma vsi, le redke izjeme so tvorili prisilno vpisani pod pritiskom okupatorja, ki so se jim te izredne okoliščine upoštevale.

Ti rezultati pa še niso dokončni. Pred sodišči je v razpravi še 4062 nerešenih reklamacij, ki bodo do volitev le neznatno še povečale število volivcev. Repatriiranci, ki se iz inozemstva vračajo v domovino, imajo še vedno pravico, da se na novo vpišejo v volivne imenike in to vse do 8 dni pred volitvami. Demobilizirani partizani Jugoslovanske armade, ki so iz kakršnega koli razloga izostali iz volivnih imenikov v domačem kraju, se lahko vpišejo v volivni imenik ob svojem povratku, le da se izkažejo s potrdilom o vpisu v svoji vojaški enoti. Ti vpisi se bodo vršili do 2 dni pred 11. novembrom — dnevom volitev. Vsa ta naknadna vpisovanja bodo seveda le v malenkostni meri spremenila splošno sliko, ki nam jo kažejo gornje številk.

Kampanja za izvedbo zakona o volivnih imenikih pa je bila brezdvomno tudi izvrstna šola za narodne odbore, aktiviste OF in ljudstvo. Zajela je ves naš aktivistični kader in zainteresirala množice prav do srednjega človeka, aktivizirala je ljudstvo, kakor doslej le malokaliterna akcija.

Samo pretresanje volivnih imenikov je predstavljalo visoko stopnjo

politične zavesti pri vseh, ki so v kampanji sodelovali. Pri oceni — kdo spada in kdo ne na volivni imenik — so se naši aktivisti in ljudstvo učili objektivne presoje, izostrili so svoj kriterij za razlikovanje zrna od pleve, za izločitev v nepopravljivih ljudskih sovražnikih iz zdravih narodnih množic. Mnogokje so se iz početka delale napake, preostro se je ocenjevalo ali popuščalo — tekom kampanje pa se je izoblikovala pravilno merilo, kar vse je stopnjevalo politično zavest množic in aktivistov. Ob koncu kampanje lahko pribijemo kampanje pa se je izoblikovalo pravilno usmerila in da se je izločanje v celoti pravilno izvedlo.

Drugo važno dejstvo je, da je kampanja poučila aktiviste in množice o nujni potrebi poznavanja zakonov. Zakon, ki je bil v predaprilski Jugoslaviji sredstvo za izigravanje ljudstva, ki so ga razlagali in po njem delili »pravico«
samo posamezniki, je prešel danes v ljudske roke. Ljudstvo in aktivisti so spoznali, kako nujno je danes poznavanje zakonov slehernemu posalcu, vsakomur je v dnevni praksi postalo jasno, kako so novi zakoni resnično orožje v rokah ljudstva; ljudstvo se jih samo uči in jih uporablja vsak dan, in ta izkušnja bo imela ugodne posledice pri študiju in uporabi vseh zakonov tudi v bodoče.

Kampanja je pokazala še, da se le ob sodelovanju ljudstva lahko pravilno rešujejo vsa dnevna vprašanja. Kjer so narodni odbori in aktivisti OF že izpočetka dojele to resnico, so si pripravili mnogo truda, kajti njihovo delo je že v prvih dneh doseglo uspeh. Rezultati, ki so bili s takim postopkom doseženi že v prvih dneh, so bili v glavnem pravilni, in procent izločenih je ostal do konca skoraj isti, kakor je bil dosežen v početku. Kjer so aktivisti delali sami, so kmalu spoznali, da brez sodelovanja ljudstva ne bodo mogli uspešno dovršiti dela. Padali so iz skrajnosti v skrajnost in dokončali delo šele potem, ko so k sodelovanju pritegnili vse prebivalstvo. To je dober nauk našim aktivistom in narodnim odborom, da se le z aktivizacijo množic in s skupnim delom lahko dosežejo trajni uspehi.

Ob kampanji je bilo nujno, da je ljudstvo zasledovalo tudi druga vprašanja, ki se niso neposredno dotikala volivnih imenikov. Končni uspeh je tudi v tem, da je kampanja prispevala k politizaciji tistih, ki so doslej bili premoledni, da je aktivizirala tudi tiste ljudi, ki so doslej stali ob strani, ker jim ni moglo biti vseeno, kdo bo na volivnih imenikih in kdo ne. Mnogi mlacneži in neodločeneži so končno spredvideli, da je naša oblast resnično ljudska oblast, da je sicer strog sodnik, a zna biti tudi velikodušna, da želi, naj bi v soodločanju v javnih zadevah in pri obnovi sodelovale res najbolj široke množice ljudstva, da je pri delu za skupnost prostora vsakomur, ki hoče uveljaviti svoje roke in svojo glavo za dobro vse domovine. In to spoznanje je največja pridobitev za mnoge in mnoge, ki še včeraj niso našli poti.

Vsa ta dejstva pa v celoti še enkrat potrjujejo demokracijo nove, ljudske Jugoslavije, potrjujejo, da je njen razvoj zdrav in da vodi v boljšo prihodnost, katero požrtvovalno gradi vse njeno ljudstvo. To je pot nove Jugoslavije — in od te poti ne bodo odvrnili množic nobeni pozikusi domačih in tujih sovražnikov ljudstva, kar bo dokončno potrjilo tudi 11. november.

Ljudska fronta se v teh volitvah oslanja na ljudske množice Jugoslavije. Bori se proti reakciji, proti protiljudskim silam v Jugoslaviji in se zoperstavlja vsem poskusom raznih mednarodnih reakcionarnih krogov, ki bi se hoteli vmešavati v notranje razmere naše države.

EDVARD KARDELJ

Sovjetska mladinska delegacija na Gorenjskem

Polkovnik Anatolij Pegov, član Centralnega odbora Komsomola

Voditeljica moskovske mladine tovarišica Zoja Tumanova

Heroj Sovjetske zveze Vladimir Pavlov

Včeraj dopoldne je del sovjetske mladinske delegacije odšel na Gorenjsko, drugi del pa na Štajersko. Ogledati si hočejo Slovenijo, ki je dala toliko hrabrih partizanov, naše visoke planine, da bodo potem v deželi prostranih polj in nizih,

Sovjetski zvezci, pripovedovali, kako je v tej najzapadnejši slovanski deželi. Sli so, da bi videli junaški slovenski narod, ki se je štiri leta hrabro upiral fašističnim zverem in sedaj s pomnoženimi silami obnavlja, kar je razrušenega.

V Kranju jih je pričakovala množica mladine, vojske in ostalega prebivalstva, ki je vzklikala sovjetski mladini, generalisimu Stalinu in vsem sovjetskim narodom. Član Mestnega narodnega odbora jih nadaljevanje na 2. strani.

Sovjetsko mladinsko delegacijo je pred magistratom sprejela nepregledna množica mladine in ljubljanskega prebivalstva ter s tem ponovno dokazala svojo veliko ljubezen do bratske Sovjetske zveze.

Sovjetska mladinska delegacija na Gorenjskem

Nadaljevanje s 1. strani.

je pristrčno pozdravil in podaril sovjetski delegaciji lep album ter šopek rož. Tudi borci so pozdravili sovjetsko delegacijo, vojaška godba pa je zaigrala sovjetsko, nato pa še jugoslovansko himno.

»Naše bratstvo, bratstvo med jugoslovansko in sovjetsko mladino se ni ustvarjalo za zeleno mizo, temveč v krvi in borbi«, je dejala med drugim mladinka, ki je delegacijo pozdravila v imenu ZMS mesta Kranja. Nato so mladinci in mladinke podajali predstavnikom sovjetske mladine darove: lep vrček, okrašen z ornamentami, veliko rdečo peterokrako zvezdo narejeno iz kartona in prevlečeno z rdečo svilo s posvetilom; leseno šatuljo in zbirko knjig.

Zoja Tamanova, vodja Komsomolcev Moskve, se je zahvalila za darove in izročila naši mladini pristrčen pozdrav bratske sovjetske mladine. Na koncu je vzklila bratstvu in prijateljstvu sovjetskega in jugoslovanskega ter vseh slovenskih narodov. Ves čas je mladina in vojska navdušeno vzklila. Naši mladinci kar verjeti niso mogli, da se res pozdravljajo s predstavniki ene mladine, ki nam je bila skozi vsa štiri leta borbe svetel vzgled junaštva in ljubezni do svoje domovine. Navdušenje je še naraslo, ko je spregovoril tov. Anatolij Sitnikov, predstavnik leningrajskih komsomolcev. Tudi on se je s šopkom cvetja v rokah zahvalil za bratski sprejem in za darove. »V tej borbi se je še bolj utrdilo bratstvo med sovjetskimi in jugoslovanskimi narodi in ti je več sile, ki bi nas mogla razdružiti.« Zelen je kranjski mladini mnogo uspeha v delu za obnovo domovine.

Med neprestanim vzklikanjem Rdeči armadi, Stalinu, Titu in našemu bratstvu se je sovjetska delegacija poslovila od Kranja in krenila še dalje na sever proti Jesenicam.

Občudovala je prekrasno Gorenjsko, naše planine, ki so se svetile v soncu in gozdove po strmih pobočjih. Kaj hitro so prispeli na Jesenice, kjer so jih pričakovali delavci železarne Kranjske industrijske družbe, ostala mladina in prostovoljstvo. In zopet se je snidenje slovenske in sovjetske mladine razvilo v mogočno manifestacijo slovenskega bratstva in enotnosti.

Delavska mladina iz železarne jih je peljala v svoje delavnice. Pred delavnico so videli ogromen kup starega železa, ki ga je mladina skupaj z vsemi ostalimi množičnimi organizacijami zbrala. Z zanimanjem so spraševali, koliko ton železa lahko raztopi dnevno ena martinova peč, kolikšna je kapaciteta tovarne, koliko je mladincev — delavcev. V vajeniški soli so se prijateljsko pogovarjali z mladimi vajenci, ki se pridno učijo. Ogledovali so

si, kako izdelujejo ključe, zobata kolesa, strojne naprave za jeklarno. Pohvalili so 16 letnega Kapusa Slavka, ki je udarnik in kaže pri svojem delu velike uspehe. Čitali so njegov dnevnik, kjer vsak dan zapisuje, koliko je zboljšal proizvodnjo in kaj je naredil. Njegov dnevnik je okrašen z lepo izdelanimi tehničnimi slikami. Na vsaki strani dnevnika tovariša Slavka je zgoraj geslo kot na primer: »Junakom borbe naj slede junaki dela!« Tujeja nočemo, svojega ne damo« itd. Prijateljsko ga je potepil tovariš Sitnikov po ramah: »Le tako dalje! V spomin mu je podaril sliko Leningrada.

Tovariš Sitnikov je pripovedoval vajencem, kako je v sovjetskih tovarnah. Tam delavec že jutraj dobi določeno delo, ki ga mora izvršiti v določenem času, n. pr. v šestih urah. Če je dovolj iznajdljiv, in z boljimi delovnimi metodami v krajšem času n. pr. v štirih urah naredi isto delo, je to v splošno in njegovo korist. Če pa hoče še dalje delati, mu nadaljnje delo plačajo v nadurah.

Ogledali so še ostale dele tovarne, oporno, kjer izdelujejo opeko iz posebne češke rude, ki jo v kompresorjih zmečajo. Zanimala jih je tudi jeklarna in cevovarna. Za spomin so jim delavci dali nekaj žebeljev, ki jih v tej tovarni izdelujejo. Podrobno so si ogledali stroj, ki v minuti izdelava 630 žebeljev. Poslušali so izjave mojstrov, ki so povedali, da je produkcija sedaj 40%, ker sta sedaj v obratu samo dve martinovi peči.

»O, čez dve leti bo ta tovarna že v ogromnem zamahu delala in veliko proizvajala«, ga je potolažil tovariš Lisakov. »Sedaj vzgajate tu pri vas nov kader vajencev, ki bodo kmalu dobri kvalificirani delavci. To bodo res pravi in zavestni člani delavskega razreda.«

Med kosilom je jeseniška mladina prinašala darove: krasno izdelano rdeče srce z izvezenim napisom: »Sovjetski mladini v spomin na proletarsko mladino iz Jesenic« in lepo izdelano leseno šatuljo s sliko mladincev in mladinke z jugoslovansko zastavo. Jeseniška kovinarska mladina pa je sovjetski mladini podarila sindikalni grb na črni leseni plošči.

Popoldne je sovjetska mladinska delegacija obiskala še Bled in Radovljico. Tudi tu so jo navdušeno sprejeli in zapirali s cvetjem in zelenjem. Borci naše vojske so v Radovljici poklonili sovjetski mladini Leninovo sliko, mladina Radovljice pa sliko Gorenjske. Na Bledu so dobili lepo ladnico in še nekaj drugih daril.

Polni najlepših vtisov so se proti večeru vrnili v Ljubljano. Sedaj so res sami videli, kako zelo ceni, spoštuje in ljubi slovenski narod sovjetsko mladino in vse sovjetske narode. Ponesli bodo svoji mladini iskrene pozdrave iz naše Slovenije, od naše mladine in od našega ljudstva!

Pozdrav komsomolcem

V sozvočju z vašim jezikom naš zdaj poje; mogočna ruska, sladka je beseda in v nji besede slišimo spet svoje, v nji čustvo našo davno skupnost gleda.

Beseda ruska poje zdaj v Ljubljani, da bratje smo, tu v srcih zdaj odmeva; ponosni smo ob vas, da smo Slovani, in priče smo največjega zdaj dneva:

poslej, po zmagi, je prihodnost naša, na vaših ramah vse sloni, mogočna — najlepši sad nam žrtev kri prinaša:

Zastava zmag vohra, na nji je zlito in družni nas vse v skupnost trajno, močno — v imenih doh nam poje: Stalin-Tito!

Fr. Slokan.

Poziv študentom!

Studentje ljubljanske univerze bomo danes ob pol 9. uri jutraj v zbornici pozdravili sovjetsko mladinsko delegacijo. Svojo udeležbo bomo potrdili bratske vezi, ki nas vežejo z sovjetsko mladino!

Manifestacija Romunov za Jugoslavijo

Na velikem zborovanju Romunov v Alibunarju v nedeljo je razen drugih govornikov govoril tudi minister za trgovino in preskrbo zvezne vlade inž. Nikola Petrović. Minister Petrović je govoril v romunščini ter je med drugim dejal:

»Vi, Romuni jugoslovanskega Banata, ste se zbrali danes kot enakopravni in svobodni državljani naše domovine, nove demokratične federativne Titove Jugoslavije, da daste izraz svojim čustvom in mislim pred velikim dogodkom — volitvami. To je pomemben zgodovinski dogodek v življenju naše romunske manjšine. Znano je, kakšna je bila vaša preteklost. Pred prvo svetovno vojno so vas zatirali madžarski grofi. Po razpadu avstro-ogrske monarhije in nastanku Jugoslavije ste delili v stari Jugoslaviji usodo drugih njenih narodov, ki jim je pešiča reakcionarjev na čelu z Aleksandrom odvzemala vse svobode ter jih zatirala narodnostno in socialno. Zdar so bratstvo, enotnost in enakopravnost narodov Jugoslavije stvarnost. To so uspešni veličastni borbe narodov Jugoslavije pod vodstvom maršala Tita.

Romuni so dobili — kakor vsi drugi narodi Jugoslavije — vse politične in narodnostne pravice. Zdar so v organih vaših ljudskih oblasti v vaših vaseh ljudje, ki ste jih izvolili svobodno na zadnjih volitvah. Z odlokom glavnega odbora Vojvodine je zajamčena udeležba vseh manjšin v organih ljudske oblasti. Nedavno je bil izdan odlok, da bo v Vrhu ustanovljena popolna romunska gimnazija.

Množica je viharno pozdravljala ministra Petrovića in navdušeno manifestirala za demokratično federativno Jugoslavijo, Ljudsko fronto in bratsko skupnost vseh narodov v novi Jugoslaviji.

Predvolivno zborovanje v Splitu

Velikega volivnega zborovanja v nedeljo se je udeležilo nad 15.000 meščanov. Govoril je notranji minister narodne vlade Hrvatske Vičko Krstulović, kandidat Ljudske fronte za mesto Split. Ko se je dotaknil izdajalskega delovanja opozicije, je naglasil:

»Trdno sem prepričan, da bo borbeni Split kakor vsa južna Dalmacija stal v prvih vrstah v tej volivni borbi, kakor je bil v prvih vrstah med štiriletno borbo.

Množični sestanki v mariborskem okrožju

Prejeli smo poročila o velikem številu predvolivnih zborovanj in sestankov, ki so se v nedeljo 14. oktobra vršili v mariborskem okrožju.

V Sv. Petru pri Marjetci se je predvolivnega sestanka udeležilo okrog 250 ljudi. V Sv. Jurju v Slov. goricah so zborovali viničarji, ki so obravnavali vprašanja svojih sindikalnih organizacij. Na sestanku pri Sv. Barbari v Slov. goricah je množica 300 volivcev govoril tov. Lampret o pomenu volitev. V Sv. Jakobu v Slov. goricah je 350 volivcev živahno razpravljalo o pomenu volitev, o vpisovanju v OF, o ljudskih tožilih in agrarni reformi. V Sv. Lenartu v Slov. goricah se je zbralo na volivnem sestanku okrog 300 oseb. Govoril je podpolkovnik Dušan Svava-Dule, kandidat za Dom narodov. Na predvolivni razgovor v Marenbergu je prišlo okrog 100 volivcev. Sestanka v Majšperku se je udeležilo okrog 200 oseb. Govoril je tov. Jurancič, kandidat za ptujski okraj. V Sv. Andražu v Slov. goricah se je zbralo 300 do 400 volivcev. V Zgoranji Pristavi je zborovalo okrog 100 ljudi. O velikem zborovanju v Ljutomeru, katerega se je udeležilo čez 5000 ljudi, smo obširneje že poročali v večeršnjih številkih. V Mariboru — mesto so zborovali železničarji. Predvolivnega sestanka na Pragerskem se je udeležilo 600 ljudi. V Poljčanah je zborovalo okrog 100 ljudi. V Polškavi se je udeležilo predvolivnega razgovora 120 ljudi. V Črešnjevcu pa okrog 140 ljudi.

V tovarni za dušik v Rušah je zborovalo 200 delavcev, ki so z izjavami v zivahni diskusiji potrdili svojo pripravljenost, z dvigom produkcije podpreti obnovo naše dežele. Govorili so o prehrani delavstva v tovarni in pokazali na napake pri razdeljevanju živilskih kart. S stvarnimi predlogi so nakazali svojemu odboru pot za pravilno rešitev tega vprašanja.

Na sestanku v Novi vasi pri Mariboru je 150 volivcev, večinoma delavcev, z zanimanjem sledilo izvajanjem okrajnega kandidata dr. Maksa Šnuderla. Volivci so razpravljali o pokojninah in o razdeljevanju živilskih nakaznic, pri čemer so padli različni predlogi. Ljudje se zavedajo, da bomo s pravilno organizacijo pri razdeljevanju hrane najlažje prebradli začetne prehranske težave.

V Silivnici pri Mariboru je prišlo na predvolivni razgovor okrog 120 volivcev, večinoma kmetov. Kmetje iz Hotinje vasi, ki so jim Nemci požgali hiše, so razpravljali o obnovitvi svojih domačij. Delavci in mali obrtniki so zahtevali od svojega odbora, da pri določanju polnooskrbovancev za živilske nakaznice upošteva one, ki nimajo možnosti, da se prehranijo z lastnimi pridelki.

Veliko število predvolivnih zborovanj dokazuje, kako se ljudstvo z zavestjo poslužuje svojih težko priborjenih demokratičnih pravic in svobode. V mariborskem okrožju so preteklo nedeljo zborovali kmetje, delavci, obrtniki, viničarji in železničarji. Razpravljali so o političnih in ekonomskih vprašanjih, o agrarni reformi, o prehrani, o pravilnem delu svojih odborov, skratka o tistih vprašanjih, za katere rešitev jim daje vse pogoje nov demokratičen način ljudskega sodelovanja in prava ljudska oblast, katero bo naše ljudstvo dokončno potrdilo na volitvah

Nasprotniki Ljudske fronte, ki žele izvesti abstinenco, bodo doživeli popoln poraz

Izjava zveznega notranjega ministra

V sredo je minister za notranje zadeve demokratične federativne Jugoslavije Vlada Zečević sprejel predstavnik domačega tiska. Pri tej priliki je minister Zečević odgovoril na vrsto vprašanj, katera so mu stavili časnikarji v zvezi s predstoječimi volitvami v ustavodajno skupščino in kampanjo, katero vodijo nekateri ljudje, ki za vsako ceno poskušajo motiti volitve 11. novembra. Odgovor ministra Zečevića na postavljena vprašanja se glasi: »Od dneva vstaje, to je od začetka narodno osvobodilnega boja, se je boj širil in prenašal v poedine kraje in narode Jugoslavije tako, kakor so se vršile volitve narodno osvobodilnih odborov, krajevskih, okrajnih, okrožnih, oblastnih in deželnih. To izbiro ljudske oblasti je ljudstvo samo izvršilo in izbralo je najboljši in najzaslužnejši ljudi. Po osvoboditvi vse Jugoslavije in s koncem vojne je nastala potreba, katero so narodi Jugoslavije po pravici tudi pričakovali, da se namreč vršijo volitve v ustavodajno skupščino. Na drugi strani govorijo poedinci, katerim ni bilo do tega, da se razmere litve. Tako piše g. Grol v svojem čuredu, da še niso dani pogoji za vopisavo »Demokracija« o potrebi »nacionalizacije dežele«. To zveni tako, kakor glas londonskega radia, katerega je pošiljala izseljeniška jugoslovanska vlada v Londonu ves čas vojne in v kateri je sedel g. Grol: »Ni še prišel čas za bojevanje.« Kakšne usodepolne posledice je takšno priporočilo imelo, tega se najbolj spominjajo in vedo narodi Jugoslavije. Isti smisel in od istih ljudi ima tudi to, da v času vojne ni bilo časa za bojevanje, danes pa ni časa za volitve. Danes imamo pred seboj najvažnejše naloge: Z voljo in močjo vseh narodov Jugoslavije pospešiti izgradnjo in obnovo naše poružene domovine. Ljudske množice občutijo in spoznavajo, da gre za gradnjo njihovih hiš in zato z vsemi močmi in z zavestno sodelovanjem pri obnovi dežele. Prav tako je dolžnost ne samo zveznih in federalnih vlad, nego vsakega državljanu Jugoslavije, da s svoje strani nesebično pomaga, da bi se čimprej zagotovila potrebna hrana za ljudstvo v krajih, kjer grozi nevarnost gladi.

Urejevanje političnih razmer v Jugoslaviji je glavna naloga vseh. Ljudske množice in ljudske oblasti bodo usmerile svojo ustvarjajočo moč na obnovo dežele, gospodarsko izboljšanje in socialno prizadevanje. Govoriti danes, da naj ljudstvo ne gre volit sam zaradi potrebe urejevanja prilik ima svojo skrito namero, ta pa je, da bi vlada ne izpolnila navedenega, ki so ga nam dali zavezniki na sestanku v Jalti, kar bi dovedlo vlado Jugoslavije v nezavidanja vreden položaj proti Sovjetski zvezi, Ameriki in Angliji, ker ne bi izpolnila svojih obvez do zaveznikov, če bi zamudila rok za volitve. Tu je težičše ugovorov. Poročilo zvezne volivne komisije o številu volivcev v Jugoslaviji je sledeče: v imenike je vpisanih 8.020.671 volivcev. Iz imenikov pa je izbranih vsega 253.108 oseb. To sporočilo je razbilo vsa nadaljnja podtikanja zlonamernih bivših politikov. Milijoni ljudstva v Jugoslaviji so popolnoma mirni, razumljivi pa je nemir malega števila nepomirljivih nasprotnikov. Volilna kampanja se normalno razvija in kaže vse bolj končne oblike.

Deželni volivni odbori so pri tem, ko so določevali poslanske kandidate okrožnih volivnih odborov, upoštevali to, da bodo okrajni kandidati istočasno izraz moči pri ljudstvu dotične politične stranke. Na ta način so se izognili nesoglasju, ki bi morebiti dovedlo do nesporazuma na terenu in zaradi tega tudi do trenj med samimi političnimi strankami v fronti. Razumljivo je, da se pri tem ni toliko upoštevalo točno število političnih kandidatov v političnih strankah, pač pa se je v prvi vrsti upoštevalo razpoloženje ljudskih mno-

žic in razpoloženje volivcev. V tej vojni se je marsikaj izpremenilo, pa je razumljivo, da se je izpremenilo tudi razpoloženje ljudstva do predvojnih političnih strank. S te strani in v tem smislu bodo volitve prinesle tudi presenečenja. Toda to ne bo presenečenje niti za ljudstvo kot celoto, niti za volivce, ker so začeli gledati s svojimi očmi in presojati s svojim razumom o vsem, kar se je med vojno dogajalo okoli njih in tako tudi sedaj po končani vojni. Presenečenje bo v glavnem za bivše politike, katerim ne gre v glavo, da je ljudstvo postalo sam svoj gospodar in gospodar svoje usode, zaradi tega pa tudi gospodar svoje lastne države Jugoslavije. Njih volitve ne bodo samo presenetile, ampak jih bodo tudi za vselej pogubile.

»Do sedaj ni bilo še nobene pritožbe zaradi vmešavanja varnostnih organov za časa volivne kampanje. Razlog tega je dejstvo, da se predstavniki političnih strank v fronti čisto sestajajo in sporazumevajo in na ta način odklanjajo sam pojav kakršnih koli nepravilnosti. To ne pomeni, da se pri volitvah ne bi mogel pripetiti kakšen nezaželen slučaj, vendar pa bo to izjema, in kot taka tudi ostala, ker vsi organi oblasti dobro vedo, da bodo v takem primeru poklicani na odgovornost in da bodo odgovarjali po zakonu. Ni odveč, če veste to, da sem pozval, čim so bile razpisane volitve v ustavodajno skupščino, vse federalne ministre za notranje zadeve. Takrat nismo vedeli, če bodo šli na volitve poleg strank v fronti tudi oni izven nje. Predpostavljali smo, da bodo tudi oni šli na volitve in pod to predpostavko smo sklenili, da organi ljudskih oblasti strogo pazijo, da bo volilna kampanja, volitve poslanskih kandidatov in vse kar je v zvezi z volitvami izvršeno v popolni svobodi in neodvisno od vpliva organov ljudske oblasti. Poudarili smo celo, da morajo biti organi ljudske oblasti obzirni in potrpežljivi in da se izogibajo vsakega izživljanja, katerega bi morda želeli nekateri ljudje. Predvidevali smo, čeprav nismo vedeli ali bodo sodelovali pri volitvah ali ne, da je njih želja, da v javnosti tako v deželi kakor izven nje prikažejo volitve kot nereseno vprašanje. Prav na tem primeru hočemo pokazati bistveno razliko med volitvami, ki so pod našim vodstvom in volitvami, ki so jih prej vodili oni. Njihove volitve so bile volitve nasilja s pomočjo policije in orožnikov, pri naših svobodnih volitvah pa jamčijo organi ljudskih oblasti, da se zlorabe in ostanki prejšnjih režimov ne bodo povrnil.

Skupine izven Fronte se v glavnem poslužujejo pripovedk, da ne bo volitev, ali pa da bodo odgojene. Njihovi odposlanci so po večini kompromitirani ljudje, ki so zgubili volivno pravico. Nedvomno je, da s takim delom varajo ljudstvo, toda sile Ljudske fronte reagirajo in čim bolj se bližamo dnevu volitev, tem manjše bo število onih, ki nečesto izkoristiti svoje državljanske volivne pravice.

Zanimanje ljudskih množic raste iz dneva v dan, čim bolj se bližajo volitve. Razumljivo je, da udeležba volivcev ne bo v vseh deželah enaka. Mnogo zavisti od samih poslanskih kandidatov in njihovega dela na terenu, kakor tudi od dela vseh aktivistov v Fronti. Smemo trditi, da se, čeprav neuradno, vrše tekmovanja med posameznimi federalnimi enotami, pa tudi med posameznimi okrožji, da bo odstotek udeležbe volivcev čim večji. Tako bodo nasprotniki Fronte, ki žele izvesti abstinenco, doživeli popoln poraz. Ni moja navada postavljati napovedi, zlasti ne o odstotkih, toda da bodo volitve mogočno pokazale, kolikšna je moč enotne Ljudske fronte Jugoslavije, o tem sem popolnoma prepričan. Dan volitev je blizu in ta dan bo v največje veselje vsem jugoslovanskim domoljubom, vzdržezi in oni ki niso vključeni v Fronto, pa si bodo zapomnili 11. november kot dan izgubljenih političnih bitke zaradi popolnoma napačne in zgrešene taktike. Naravno je, da mora takšen poraz doživeti vsaka taktika, ki ne računa na ljudske množice, temveč na neke sile izven ljudstva.

Volivni sklad OF

Do sedaj že objavljeni zneski	786.110,50
Okrajni odbor OF Kamnik	7.655,—
Nadrah Ignac, Višnja gora	100,—
Pajk Rudolf, Višnja gora	100,—
Okrajni odbor OF Maribor	72.880,50
Uprava železnice	10.000,—
Od delavcev pri Upravi cest	1.829,—
Cetril Moste	5.590,—
Cetril Bežigrad	2.000,—
Tov. Iva Novak, nabrano pri raznih ljubljanskih trgovcih	3.900,—
Okrajni odbor OF Kranj	23.983,—
Okrajni odbor OF Rakek	3.386,—
Trški odbor OF Kropa	784,—
Slovček L., Leskovec	100,—
Uredništvo »Ljudske pravice«	2.000,—
Kartonaža Bonač	1.000,—
Član OF, gimnazija Viš	800,—
Kolman Leopold in Zora, Hruševska 17	100,—
Jošt Mihael, elektr. Fala, Selnica	40,—
Trepel Feliks, krojač, Gornji grad	20,—
Kečman Evgen, Loke 198, Trbov.	200,—
Parlar Pavel, Mlino 109, Bled	10,—

922.047.—

Mariborsko okrožje 211.164 Din za volivni fond

Do 10. oktobra so v mariborskem okrožju zbrali za volivni fond 138.275 din, od 10. pa do 16. oktobra pa še 72.889 din.

Prva obletnica osvoboditve Beograda

S skupnimi napori NOV Jugoslavije in bratske Rdeče armade je bil 20. oktobra 1944 osvobojen Beograd in vršen vsem narodom Jugoslavije. Obletnice tega dne bodo vsi narodi Jugoslavije prvič svobodno praznovali in s tem podarili svojo živo medsebojno povezanost. V Ljubljani bomo proslavili osvoboditev naše prestolnice na sledeč način: V petek zvečer ob pol 8 bo baklada, ki bo šla s Kongresnega trga po Wolfovi, Prešernovi, Aleksandrovi in Bleiweisovi cesti do vladne palače. Za godbo, baklonošce, sindikate in četrti Šiška, Moste, Bežigrad je zbirališče ob četrti na 8 na Kongresnem trgu. Četrti Rakovnik se bo porazdelila v Wolfovi in Prešernovi ulici, četrti Center na Aleksandrovi, četrti Tabor od Aleksandrovo do Subičeve, četrti Vič od Subičeve do Gregorčičeve ulice. Te četrti se bodo postopoma vključevale v povorko. Svoja žustra in misli bodo pokazali s transparenti. Kresovi, slavnostna okrasitev mesta, razsvetljava bo praznična obleka naše Ljubljane.

privedla slavnost na Kongresnem trgu. Takovani prostor na Kongresnem trgu bo zasedla vojska, na netakovani del do Kazine pa bo pohitela vsa Ljubljana in prisostvovala slavnosti. Šolska mladina bo zasedla ulice, po katerih bo šla parada. Po slavnosti bo vojska krenila po Gradišcu in Rimski cesti na Bleiweisovo, defilirala mimo predstavnikov vojskih in civilnih oblasti v pričetku Tivolija in zaključila svoj obhod na Celovski cesti. Ljubljansko prebivalstvo bo po slavnosti odšlo po Subičevi, se razvrstilo na Bleiweisovi cesti in pozdravilo vojsko. Nihče izmed nas ne bo šel pozdraviti naše borce brez šopkov in zastavice. Cvetje naj bo izraz naše pristrčne vezi z vojsko, ki nas je osvobodila.

V soboto zvečer bo v Operi slavnostna prireditev v proslavo obletnice osvoboditve Beograda. Proslavo bo prenašal radio. Po četrtih pa bodo ta večer še posebej proslavili s kulturnimi akademijami in prireditvami. Tako bo Ljubljana praznovala veliki praznik vse federativne Jugoslavije.

obveznikov, žena in hraniteljev v Jugoslovanski armadi in mornarici.

9. Predlog zakona ministra za narodno zdravje o visokih medicinskih šolah, fakultetah.

10. Predlog zakona prosvetnega ministra o 7letnem osnovnem šolanju.

11. Predlog zakona prosvetnega ministra o ukinitvi meščanskih šol.

12. Predlog zakona ministra za soc. politiko o konvenciji glede čuvanja pravice do pokojnine delavcev, ki emigrirajo.

13. Predlog zakona dr. Dragiča M. Joksimovića o svobodi od strahu.

14. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o volitvah v ljudska oblastva.

15. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o pravicah državljanov pri vojnih sodiščih.

16. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o ljudskih knjižnicah.

17. Predlog zakona dr. Dragiča Joksimovića o petletnem načrtu za obnovo in izgradnjo demokratične federativne Jugoslavije.

Sklicana je seja Predsedstvačasne narodne skupščine

Beograd, 18. oktobra (Tanjug). Za 26. oktober 1945 ob 10. uri dopoldne je sklicana seja Predsedstvačasne narodne skupščine demokratične federativne Jugoslavije z naslednjim dnevnim redom:

1. Ukaz o razpustučasne narodne skupščine demokratične federativne Jugoslavije.
2. Predlog zakona finančnega ministra o budžetu demokratične federativne Jugoslavije.
3. Predlog zakona finančnega ministra o ureditvi in delovanju kreditnega sistema.
4. Predlog zakona finančnega ministra o reguliranju predvojnih obveznosti.
5. Predlog zakona finančnega ministra o valorizaciji.
6. Predlog zakona finančnega ministra o neposrednih davkih.
7. Predlog zakona ministra za soc. politiko o spremembah in dopolnitvah zakona o delavskih zaupnikih.
8. Predlog zakona ministra narodne obrambe o spremembah in dopolnitvah zakona o demobilizaciji starejših letnikov.

Otroci iz vse Jugoslavije so naši otroci! Na sto Slovencev naj sprejme vsaj eden siroto pod streho in jo reši gotove smrti!

Zborovanje na Kordunu — ljudske manifestacije

V nedeljo so bila na Kordunu velika volivna zborovanja, ki so se spremenila v mogočne ljudske manifestacije za Tita in republiko. Ljudstvo junaškega Kor-

duna je navdušeno sprejelo svoje proslavljene borce, ministra Stanka Opačiča, generala dr. Gojka Nikolića in polkovnika Venčeslava Holjevca. Zborovanja so bila v Krnjaku, Boviču in Perni.

Še več požrtvovalnosti

V dosedanem delu za obnovo, v dosedanjih naporih za normalizacijo življenja so naši delavci, kmetje in izobraženci, ki vse naše delovno ljudstvo s svojo požrtvovalnostjo, medsebojno pomočjo in iznajdljivostjo doseglo velike uspehe. V vsej državi je naše ljudstvo obnovilo in zgradilo 1700 večjih ter manjših mostov, popravilo na tisoče kilometrov železniških prog, veliko število vagonov in lokomotiv, da je sedaj obnovljen železniški promet od Djevdjelije pa do Trsta. Popravilo je naše ceste. Na pogorišnih vasi in mestih gradi nove domove. Naši delavci z vso ljubeznijo do svoje domovine obnavljajo rudnike in tovarne. Vse bolj dvigujejo produkcijo in si med seboj napovedujejo tekmovanja. Naši kmetje kljub pomanjkanju živine in poljedelskega orodja požrtvovalno obdelujejo zemljo ter s tem zagotavljajo ureditev naše prehrane. To so uspehi, kakršnih ni — razen Sovjetske zveze — dosegla nobena druga država v Evropi. »Jugoslavija je dosegla take uspehe zaradi tega, ker se gradi na ustvarjalnem poletu ljudskih množic,« je naglasil tovariš podpredsednik Edvard Kardelj, »ker naše delovne, kmečke in delavske množice, ker naša delovna inteligenca, naši obrtniki, naši zavedni trgovci in industrijski, ker vsi delajo za en sam cilj: ustvariti čimprej normalno gospodarsko življenje, zavedajoč se, da s temi napori današnjega dne skrajšamo napore jutrišnjega dne.«

Kljub dosedanjim uspehom našega ljudstva v naporih za normalizacijo življenja so gospodarske razmere v naši državi še vedno težke. V industriji, rudarstvu, prometu, trgovini in kmetijstvu nam še daleč ni uspelo doseči predvojnega stopnje v proizvodnji, onega gospodarskega stanja, ki bi slehernemu državljanu, predvsem pa našemu delovnemu človeku, omogočalo neobhodno potrebno količino življenjskih sredstev. Največja ovira, da doslej še nismo mogli urediti naših težkih razmer, leži v objektivnih težavah, v razdejanju in uničenju. Proti tej oviri je edino naše orožje požrtvovalno delo nas vseh, iznajdljivost in medsebojna pomoč, kar je že doslej rodilo presenetljive uspehe. Če bomo še bolj krepili te lastnosti novega zavednega državljanja in jih z demokratično vzgojo vcepili v vsakega našega delovnega človeka, bomo mogli v najkrajšem času obvladati naše sedanje težkote. S tem bomo našim narodnim sovražnikom izpodnesli njihovo edino oporo, na kateri še grade svoje prazno upanje in še bolj utrdili našo ljudsko oblast.

Večjo hitrost in s tem tudi večje uspehe v premagovanju današnjega težkega stanja pa so v veliki meri ovirale in preprečevale tudi nekatere subjektivne težave in napake, ki izvirajo iz nerodnosti naših narodnih odborov, birokratizma, nepravilnih prijemov nekaterih oblastev in posameznih funkcionarjev. Čeprav se naše ljudstvo bori proti tem napakam, čeprav se jih hočejo naši odborniki otresti, je razumljivo, da jih ni bilo mogoče odpraviti v teh prvih mesecih naše ljudske oblasti. Naše ljudstvo je namreč šele sedaj prvič v vsej naši zgodovini dobilo v svoje roke oblast. Sedaj se mora na svojih lastnih izkušnjah, na svojih lastnih napakah učiti, kako je treba vladati in upravljati državo. Da bodo naši odborniki čim hitreje odpravili te pomanjkljivosti, bo Narodna vlada Slovenije v najkrajšem času po vseh okoliščinah

ustanovila upravno-politične tečaje, v katerih bodo vsi naši odborniki dobili temeljno znanje, ki je potrebno za uspešno delo v narodnih odborih. Jasno je, da se bodo ljudje, ki jim je ljudstvo na svobodnih volitvah izkazalo svoje zaupanje, s svojim požrtvovalnim delom vedno bolj trudili dokazati upravičenost njihovega zaupanja, s tem pa se bodo istočasno otresali svojih napak. Pri tem jim bo mnogo pripomogla tudi zdrava ljudska kritika, katere važnost in pomen Osvobodilna fronta vselej in povsod naglašala. Konstruktivna kritika je demokratična pravica in dolžnost slehernega državljanja, ki se je mora z vso samozavestjo in pogumom še bolj posluševati. Vse one pa, ki namerno delajo napake, ki bodo hoteli še naprej škodovati, naj ljudstvo brez prizanašanja razkrinka in odstranjuje. Če se bodo naši odborniki zares prizadevali, da bodo odpravljali svoje napake in se ob njih prepirali, potem bomo uspeli, da se bodo naši kmetje in naši delavci, da se bo naše delovno ljudstvo, ki je danes gospodar na svoji zemlji, naučilo pravilno upravljati državo in ravnati z oblastjo, je podčrtal tovariš podpredsednik Edvard Kardelj. »In nobena dvoma ni, da bo tempo v izgradnji države neprimerno hitrejši, kakor je bil kdaj koli v preteklosti, in da bo neprimerno bližji ljudstvu, kakor je v večini držav, tako imenovanega zahodnega tipa, tipa zahodne demokracije.«

Škodljivost, ki onemogoča potrebno hitrost v obnovi, je tudi neutemeljeno zanašanje nekaterih ljudi na zunanjo pomoč, pričakovanje velikih državnih podpor in računanje z reparacijami. Zaradi tega v nekaterih krajih odlašajo s popravilom požganih domov, šol, mostov in cest. Jasno je, da naša država, naša ljudska oblast povsod pomaga našemu ljudstvu in bo še bolj, kolikor je pač v njeni moči. Ker pa je treba popraviti vse opustošenje, ki ga je zapustil okupator, ne more podpirati povsod v tako veliki meri, kot bi želela. Doslej tudi še nismo prejeli nikakega povračila za velikansko škodo, ki so nam jo bili povzročili okupatorji. Verjetno je, da do letosnje zime ne bomo dobili še nikakih reparacij, čeprav neprestano zahtevamo, da nam povzročitelji škode čimprej vrnejo, kar so nam odpeljali in da nam čimprej plačajo vojno škodo. Zato si moramo pomagati predvsem sami s svojimi rokami in svojimi sredstvi. Graditi in obnavljati moramo s tovariško medsebojno pomočjo, s tisto požrtvovalnostjo in iznajdljivostjo, ki je našim belokranjskim kmetom lansko leto omogočila, da so kljub pomanjkanju živine, kmetijskega orodja in delavnih sil dvignili svoj pridelek nad predvojno stopnjo, s čimer so mogli kljub nekdanji pasivnosti prehraniti sebe in našo vojsko, s čimer tudi sedaj naše ljudstvo skoraj povsod uspešno premaguje vse težkote.

Pogosta in velika naša napaka je sebična delitev živilskih kart in raznih podpor. Ugotovljeno je, da okrožja in okrajni zahtevajo mnogo več živilskih kart kot jih dejansko potrebujejo, istočasno pa mnogi, ki so resnično potrebni, ne dobivajo dovolj živil. To se dogaja zaradi tega, ker nekateri ljudje ne poznajo niti kake požrtvovalnosti, ampak so polni sebičnosti in grabežljivosti. Ti ljudje so škodljivci, ker dostikrat kljub temu, da imajo dovolj živil, zahtevajo in dobivajo živilske karte ter s tem onemogočajo ureditev naše prehrane. Podpore Rdeče-

ga križa dele sem ter tja nepravilno in pristransko. Tudi socialne podpore ljudem, ki jim pripadajo po zakonu, nekateri odborniki dele samovoljno in jih večših dajejo celo takim, ki niso upravičeni do podpor. Proti vsem tem napakam je potrebna strožja kontrola našega ljudstva, večja požrtvovalnost in nesebičnost odbornikov, Hkrati pa naše ljudstvo znova opozarjamo, naj se ne zanaša samo na zunanjo pomoč, ampak naj dviga požrtvovalnost v obnovitvenem delu, naj še bolj veča produktivnost po naših rudnikih, tovarnah in poljih.

Tudi lokalpatriotizem zavira ureditev in krepitev naše države. Opravka imamo že z vaškim krajevnim in okrožnim lokalpatriotizmom. Sovražniki skušajo onemogočiti obnovo države z nacionalno sebičnostjo. Enotnost našega ljudstva, bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije ostaja le fraza, če je ne uresničujemo v življenju. Z vso odločnostjo in požrtvovalnostjo moramo nadaljevati borbo proti vsem vrstam lokalpatriotizma in v vsakdanji praksi utrjevati enotnost našega delovnega ljudstva, bratstvo in enotnost vseh jugoslovanskih narodov, skovano v krvavi borbi. To bomo dosegli, če si bodo vse vasi, okrajji in okrožja med seboj požrtvovalno pomagala v vseh naporih za našo obnovo, če bo federalna Slovenija sredstva, ki jih imamo pri nas dovolj, pošiljala v Bosno, Liko in ostale predele naše države, ki so toliko žrtvovali in pretrpeli v osvobodilnem boju, pa jim sedaj na zimo grozi lakota in največja beda. K resničnemu bratstvu in enotnosti naših narodov bomo mnogo prispevali s tem, da bomo vzeli še več zaprekrbljenih otrok, žrtve fašističnega divjanja v Bosni, ki naj pri zavednih slovenskih družinah in v naših socialnih ustanovah dobe potrebno oskrbo in vzgojo.

Kot je naše ljudstvo zmagovalo in zmagovalo v boju proti okupatorjem predvsem zaradi silne požrtvovalnosti, ljudske solidarnosti in iznajdljivosti, tako bo prebredlo tudi sedanje težave samo s svojo ustvarjalno silo, ki jo je v našem ljudstvu odkrila in učvrstila naša borba na življenje in smrt. Naši aktivisti, ki morajo biti povsod zgled požrtvovalnosti in nesebičnega dela za domovino, naj ljudskim množicam neprestano prikazujejo dejansko gospodarsko stanje brez vsakih demagoških obljub, ki jih ni mogoče izpolniti. V našem ljudstvu naj utrjujejo demokratično vest in še bolj dvigujejo duha požrtvovalnosti, medsebojne pomoči in povsod omogočajo, da pride do veljave ljudska samoiniciativa. Samo tako bomo mogli po naših tovarnah, rudnikih, poljih in uradih še bolj dvigati našo produktivnost. Z dviganjem produktivnosti pa bomo istočasno premagovali sedanje težkote in si vsi skupaj ustvarjali resnično blagostanje.

Protiljudske stranke so večših pred vsakimi volitvami svojim volivcem obljubljale gradove v oblakih. Osvobodilna fronta pa ne razpisava praznih obljub, ampak naše ljudstvo opozarja na današnje težke stanje in ga poziva k še večji požrtvovalnosti, k novim naporom, s katerimi si edino moremo ustvariti ugodne pogoje za življenje. In prav zaradi tega se naše ljudstvo oklepa svoje Osvobodilne fronte, popolnoma zaupa našemu preizkušenemu političnemu in državnemu vodstvu. Zato bo šlo strnjeno na volitve v Ustavodajno skupščino in manifestiralo za ljudsko republiko Jugoslavijo.

še je spomnil na čas pred vojno, ko je moralo biti naše gledališče v službi posameznikov, ki so pošiljali policijo, da je s silo nastopala proti mladini, ko je ta z dijaškimi stojišči protestirala proti cenzuriranju Cankarjevih del. Šele sedaj bo gledališče postalo resnično povezano z ljudstvom. V njem bo svobodno govorila resnica, za katero se je mladina borila v tej svetli domovinski vojni.

Sledila je uprizaritev Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«, h kateri se še povrnemo.

Odbor osrednje ljudske univerze izvoljen

17. t. m. je bilo v Ljubljani posvetovanje prosvetnih in kulturnih delavcev in na njem je bil izvoljen odbor za osrednjo ljudsko univerzo v Ljubljani. Odbor se sestoji iz naslednjih članov: prof. Anton Melik, predsednik; dr. Božo Škerl, podpredsednik; Tine Logar, tajnik; Kristina Brenk, Karel Vojska, Hugo Skala, Nada Dolenc, inž. Jože Berkopce, Miloš Ledenik, prof. Koča, Boža Bašič in Vito Globočnik, odborniki; Za delegata v »Ljudski prosveti« pa je bila

izvoljena tovarišica Zora Šerbakova iz prosvetnega oddelka MNOO.

Tudi pred vojno smo že poznali ljudske univerze. Vendar pa so bile te univerze ljudske samo po imenu. Organizacijsko in vsebinsko niso odgovarjale potrebam ljudstva. Zlasti v tem ne, ker so bili od teh predavanj izključeni kmetje in delavci. Predavanja teh univerz niso zajemala snovi iz perečih potreb in vprašanj našega ljudstva, po drugi strani pa so se jih udeleževali večinoma samo izobraženci. Prav tako se predavanja teh univerz niso dotikala vprašanj, o katerih so tedanji protiljudski oblastniki menili, da ne gre z njimi seznanjati ljudstva.

Zato bodo naše nove ljudske univerze nove tako po obliki kakor po vsebini. Ljudske univerze bodo zajemale snov za svoja predavanja prav iz vseh področij, o katerih si mora biti na jasnem naše ljudstvo. Predavali ne bodo, samo univerzitetni profesorji, marveč ljudje iz vseh slojev.

Tudi oblikovno se bo naša nova ljudska univerza razlikovala od stare. Te ljudske univerze ne bodo samo privilegij naših mest, marveč se bodo postopoma vzpostavljale v vseh večjih krajih, zlasti pa v delavskih središčih. Kot je znano, je bila pred kratkim na Jesenicah ustanovljena ljudska univerza. Z delom je začela ljudska univerza v Mostah. Odbor, ki je prevzel skrb za tamkajšnjo ljudsko univerzo, si je že zagotovil predavatelje, ki bodo v kratkem pričeli s predavanji. Namen osrednje ljudske univerze pa je: dati vso pomoč terenskim ljudskim univerzam.

Professor Melihar z ministrstva prosvete je v debati poudaril naslednje:

Zbirajmo star gumi!

Za nami so vojna pustošenja, pred nami so ogromne težave, zlasti na področju gospodarskih ruševin in anarhije. Z vsemi silami, z vso požrtvovalnostjo, vztrajnostjo in neverjetnimi napori vsega delavnega ljudstva gradimo danes na tem razslu novo, lepše in srečnejše življenje.

Toda pred nami so še velike in težke naloge. Zima prihaja. Čevljev treba za sto in sto tisoče rudarjev, tvorniških delavcev in železničarjev. Čevlje rabimo za sto in stotisoče šolskih otrok, za nepregledne množice nameščencev kmetov itd.

Pred vojno smo poleg velike in močne domače usnjarske in čevljarke proizvodnje morali še vedno uvažati dve tretjini od vseh potrebnih količin podplatov. Radi vojne vihrje in uničenja prometnih zvez je danes uvoz nemožna. Zlasti pa ne moremo računati z uvozom usnja in podplatov, saj se je — radi velikega vojnega uničevanja klavne živine — po vsem svetu pojavilo prav tako veliko pomanjkanje kože, usnja, podplatov in čevljev.

Tako smo tudi v pogledu preskrbe z obutvijo navezani le na lastne vire. Toda tudi pri nas je 57% vse živine bilo med vojno poklane, uničene odnosno odpeljane. Radi tega se možnosti zakolja živine in dobičanja kože za izdelovanje podplatov in usnja izredno male, a potrebe po dobri obutvi večje kakor kadarkoli prej. Zlasti je veliko pomanjkanje podplatov. Zato se pred našo industrijo gumijastih izdelkov postavlja kot najvažnejša naloga, da s čim večjo produkcijo gumijastih podplatov nadomesti veliko pomanjkanje usnjev.

Industrija gumijastih izdelkov, ki ima v Jugoslaviji nekaj tvorniških podjetij ter nekoliko obrtniških delavnic, ni bila v času vojne vihrje težje prizadeta. Zato je bila kmalu usposobljena za obratovanje, toda pojavilo se je pomanjkanje potrebnih surovin. Ker je okupatorska vojska pred svojim umikom iz Jugoslavije odvela v glavnem tudi velike količine potrebnih surovin iz tvornic za gumijaste izdelke v Hrvaškem in Sloveniji, ta industrija še ni mogla začeti obratovati v polnem obsegu.

Pred vojno smo uvažali surovi gumi, a sedaj o nekem uvozu gumija sploh ne more biti govora. Tako smo tudi v tem pogledu navezani le na lastne vire, na lastno iniciativo in lastno iznajdljivost. Zopet moramo mobilizirati najširše množice za novo, vseljivsko kampanjo zbiranja starega gumija.

Te zbiralne akcije bodo pa uspešnejše, če bodo izvedene načrtno in ob sodelovanju vseh terenskih množičnih organizacij. Zato je priporočljivo, da se zastopniki posameznih sindikalnih podružnic,

AFZ, ZMS, vojske, NOO ter OF v vsakem kraju, okraju in okrožju sestanejo ter ustanovijo za svoje področje iniciativne odbore za pospeševanje obnove. Ti odbori naj izdelajo skupne načrte za terenskih prilikah odgovarjajoči način množičnih zbiralnih akcij. Istočasno naj določijo tudi odgovorne osebe, odnosno odbor, ki bo proti potrdilo prevzemal zbrano gumo. Še večji pa bodo uspehi zbiralnih akcij, če bodo organizirane v obliki tekmovalnega sodelovanja.

Seveda je treba na krajevno običajni način, zlasti pa na konferencah, sestankih, zborih in mitingih nenehno postavljati ta vprašanja pred ljudstvo ter podvzeti vse, da bi bila v najkrajšem času zbrana vsa stara guma. Zbirali bomo vse gumijaste odpadke in vse vrste starega gumija, začeni od avtomobilskih raztrganc in plaščev, pa do vseh vrst raztrgane obutve, lepljenih galoš, termoforjev, gumijastih rokavic, pasov, zamaškov, otroških igračk itd.

Če bo akcija na terenu izvedena ob živahnem in iniciativnem sodelovanju vseh množičnih organizacij, po točno začrtanem skupnem programu, s pravilno razdelitvijo dela in dolžnosti, če bomo povsod na terenu znali mobilizirati in pritegniti k sodelovanju najširše množice, bodo v najkrajšem času nabrane desetine, v vsej Jugoslaviji pa tudi stotine vagonov starega gumija, kar bo dalo zopet stotine vagonov novih gumijastih podplatov, ki bodo omogočili izdelavo in preskrbo z obutvijo stotisočim potrebnih.

Naša industrija gumijastih izdelkov bo dobila tako potrebne surovine, zvišala bo svojo produkcijo ter preskrbela najpotrebnejše z obutvijo. Istočasno pa bo došežen še drugi namen. Državno podjetje za promet z odpadki bo odkupilo vse količine starega gumija po 7 din kg in sicer samo od množičnih organizacij, ki bodo ta denar zopet uporabile za nepreskrbljene, osirotele otroke.

Ker ima akcija zbiranja starega gumija izredno veliko gospodarsko in socialno važnost, ne sme biti nikogar med nami, ki ne bi na ta ali oni način sodeloval. V vsaki hiši, in vsakem podstrežju in v vsaki delavnici je še precej neizkoriščenega starega gumija. Ves ta stari gumi moramo zbrati, moramo ga predati naši industriji. S tem bomo na najuspešnejši način sodelovali pri čimprejšnji obnovi, pri čim hitrejši odpravi težkih življenjskih razmer v prvi povojni dobi.

Tekmujmo v zbiranju starih odpadkov! Izkoristimo vsa agitacijsko-propagandna sredstva, da bo akcija zbiranja starega gumija dosegla poln uspeh.

Rešimo otroke iz Bosne in Hercegovine pred lakoto in umiranjem

Osvobodilna borba narodov Jugoslavije je terjala velike žrtve tudi med našim civilnim prebivalstvom in med našimi najmlajšimi, posebno v Bosni in Hercegovini, središču partizanskega gibanja. Slovenija je v tej vojni mnogo pretrpela, padlo je mnogo najboljših sinov in hčera, lahko pa trdimo, da je Slovenija v primerjavi z Bosno in Hercegovino le malo porušena. Prometne zveze v Bosni in Hercegovini danes še niso v celoti obnovljene, zato tudi prehrana še ne deluje tako kot bi morala. Ljudstvo teh krajev samo obnavlja svoje porušene domove, pri tem pa ima mnoge težave. Naša narodna oblast je priskočila tem krajem takoj na pomoč. Razumljivo pa je, da take bede naša ljudska oblast ne more odpraviti brez najširšega sodelovanja vseh narodov Jugoslavije, brez najširšega sodelovanja vsakega posameznika.

V Bosni in Hercegovini je danes 16.000 popolnih sirot — otrok, ki nimajo očeta ne matere, otrok, ki ne vedo za svoje ime, otrok brez strehe in hrane. Tem otrokom smo dolžni pomagati prav vsi, nesebično in požrtvovalno, saj so starši teh otrok žrtvovali svoja življenja tudi za našo svobodo. Spomnimo se 9. maja — dneva osvoboditve Ljubljane, s kakšnim veseljem smo pozdravljali 20. hercegovsko divizijo, ki je prva vkorakala v našo Ljubljano. Borci te divizije in še mnogih drugih edinic so umirali tudi na naših slovenskih tleh. Te žrtve danes obvezujejo nas vse, da pomagamo otrokom teh borcev iz bede, da damo tem otrokom toplo zavetje v našem domu, da jih sprejmemo bratsko in iskreno in da z njimi delimo vse, kar imamo. Pri tem se samo spomnimo leta 1941, kako so takrat naši bratje iz juga prejeli desetstiče in desetstiče slovenskih družin s pravo bratovsko ljubeznijo, kako so jim dali vse, kar so imeli, in kako so jim nudili zavetje polna štiri leta. Če bomo imeli vse to stalno pred očmi, potem bomo uspešno izvršili to, kar od nas zahtevajo sedanje težke razmere. Slovenci, vsi narodi Jugoslavije, bomo na ta način domači in inozemski reakciji znova izpričali bratstvo in enotnost vseh narodov Jugoslavije. Tej reakciji bomo dokazali, da naša oblast zna premagovati vse težave, čeprav je

še mlada, ker izhaja iz ljudstva, ker ljudstvo s svojo oblastjo najtesneje sodeluje in ji pomaga.

Naše federativno vodstvo je z vso resnostjo pristopilo k delu za preskrbo otrok Bosne in Hercegovine. Ministrstvo za socialno politiko je že poslalo v Bosno posebnega pooblaščenca, ki bo zbral otroke in organiziral transporte. Poleg tega je bil pri ministrstvu ustanovljen federalni odbor za preskrbo teh otrok, v katerem so poleg ministrstva za narodno zdravje, prosvetnega ministrstva, RKS in Staba za repatriacijo zastopane tudi vse množične organizacije. Okrožni odbori imajo posebne instruktorje, ki bodo v stalnem stiku z obiskovalkami po okrajih in katerim bodo dajali nasvete. Na drugi strani pa bodo prosvetni referenti dajali obiskovalkam in rejnikom na roditeljskih sestankih pedagoške smernice. I z tega vidimo, da se naše vodstvo, da se naši organi oblasti in naše množične organizacije zavedajo velike odgovornosti, ki jo prevzemajo pri vzgoji teh otrok. Okrajni odbor bo za vsakega otroka izpolnil kartotечно polo. Otroci, katerih podatki niso znani, bodo morali prejeti svojo številko, saj je tudi takih primerov nebroj med temi otroci. Po okrajih bodo delovale tudi zdravstvene ekipe, da bodo otroci Bosne in Hercegovine pod stalnim zdravniškim nadzorstvom. Stab za repatriacijo je prav tako razumel nujnost preskrbe teh otrok in je dal v ta namen na razpolago zbirni bazi v Kamniku in Mariboru, kjer bo vsak otrok, predno bo izročen rejnikom v oskrbo, röntgenološko pregledan. Bolni otroci bodo nato poslani v poseben dom v Veliki Nedelji pri Ormožu. V Ljubljani organiziramo okrepčevalnico in tu bodo otroci prejeli toplo hrano.

Posamezni okrajji, posebno oni, ki so med nar. osvobodilno borbo najbolj trpeli, so že takoj prve dni pokazali veliko razumevanje za te otroke. Javljajo se že tudi posamezniki, ki so pripravljali čez to zimo sprejeti tudi po več otrok v svojo oskrbo, kar je brez dvoma dokaz velike zrelosti in čuta za skupnost vsakega posameznika. Pristopimo k tej akciji za pomoč otrokom Bosne in Hercegovine vsi z geslom: Niti en otrok Bosne in Hercegovine ne sme ostati nepreskrbljen!

Priradna stvar je, da se bodo vsi tisti, ki odobravajo sistem ljudske oblasti in ki želijo, da bi ta oblast boljše delala, da se bodo vsi tisti udeležili volitev.

(Edvard Kardelj)

snov predavanj naše nove ljudske univerze bo morala biti v skladu s perečimi potrebami in z zanimanjem našega ljudstva. Treba bo izpolniti predvsem tri naslednje vrzeli: 1. absolutno pomanjkanje poznavanja socioloških in politično ekonomskih problemov in njih znanstvene obravnavanja; 2. nepoznavanje prirodoslovnih problemov, ki so prav

tako važni za vzgojo in razširitev obzornosti; zlasti bo treba polagati pažnjo na biologijo; 3. naše ljudstvo je vse promalo seznanjeno z umetnostjo.

Vse te pomanjkljivosti bo morala naša nova ljudska univerza odstranjevati, če hočemo doseči, da bo ljudska univerza služila potrebam ljudstva.

Otvoritev Narodnega gledališča

Narodno gledališče v Ljubljani je v tork z začelo svojo prvo sezono v osvobodilni domovini z uprizaritvijo Cankarjeve komedije »Za narodov blagor«.

Uvodno besedo je spregovoril prosvetni minister dr. Ferdo Kozak, ki je med ostalim dejal: »Prav tako kot pomeni na znotraj in zunaj zmagoviti končani osvobodilni boj prelom v naši zgodovini in začetek novega časa, prav tako pomeni začetek te nove sezone začetek novega razdobja v zgodovini slovenskega naroda.« Tovariš minister je nato primerjal otvoritev prve sezone Narodnega gledališča po prejšnji svetovni vojni z današnjo in dejal: »Takrat, pred sedemindvajsetimi leti, so pojmovali gledališče predvsem kot neke vrste zabavišče in gledališče je ostalo omejeno na mestne posedujoče sloje... Poslej pa ne bo več stalo sredi slovenskega življenja nekako odmaknjeno, bolj ali manj izolirano. Postalo bo vrhovni zaključek široko razpredene organizacijske mreže, ki bo zajela vse naše podeželske odrede in segla v sleherni vas.«

Pozdrave hrvaškega narodnega gledališča je iz Zagreba prinesel intendant tega gledališča Ivo Tjardević. Poudaril je, da bodo veži, ki od nekdanj vežale obe gledališči, postale še močnejše in trdnjše. Intendant beogradskega gledališča je v brzozavki obžaloval, da se ne more udeležiti otvoritve prve sezone Narodnega gledališča po osvoboditvi.

V imenu mladine je spregovoril tovariš Milan Pogačnik. V svojem govoru

DRUŠTVO SLOVENSkih KNJIŽEVNIKOV

bo priredilo v petek, 19. t. m. ob 8 zvečer v veliki dvorani kina Matice svoj prvi

recitacijski večer

Svoja dela bodo čitali:

Oton Župančič, Prežihov Voranc, Pavel Golja, dr. Ferdo Kozak, dr. Alojz Krajger, dr. Igo Gruden, Tone Seliskar, Božo Vodušek, dr. Bogomir Magajna, Jože Kranjc, Ignac Koprivec, Jože Udovič, France Kosmač in Peter Levec.

Uvodno besedo bo spregovoril tovariš Josip Vidmar.

Dela, ki jih bodo avtorji brali, bodo črpana iz narodno osvobodilnega boja slovenskega ljudstva, zato bo ta večer manifestacija povezanosti slovenske književnosti z narodom, ki je trpel, se boril in zmagal in ki zmaguje še danes.

Vabimo Ljubljance, da se te manifestacije slovenske leposlovne umetnosti polnoštevilno udeležijo.

Vstopnice se dobe v predprodaji pri blagajni kina Matice.

Izplačilo narodno osvobodilnih dolgov

Izdani in zapušeni narodi Jugoslavije so takoj po okupaciji začutili, da se začne boj za obstanek. To dejstvo je neizbežno zaključilo množice. Devet dni po kapitulaciji Jugoslavije se je že iz vrst najbolj borbenih in nesebičnih, iz vrst najbolj rodoljubnih, najbolj naprednih in najzavednejših sil slovenskega naroda — osnovala Osvobodilna fronta kot vsenarodna politična organizacija, ki je kot prvo točko svojih temeljnih načel sprejela usodepolni sklep: »Proti okupatorju je treba vršiti neizprosno oboroženo akcijo!«

V ta kratki, a odločni sklep je Osvobodilna fronta položila osnovni in glavni del svojega programa kot izhodišča za osvoboditev in združitve vseh Slovencev in njihove priključitve k usodepolni skupnosti jugoslovanskih narodov.

Ce je OF hotela mobilizirati slovenske ljudske množice za boj proti okupatorju, za svobodo in samoodlobo slovenskega naroda, je poleg poguma, odločnosti in neizprosne borbenosti morala imeti tudi potrebna denarna sredstva. Zato je že leta 1941. Slovenski narodno osvobodilni odbor razpisal »Posojilo svobode« v višini 20 milijonov dinarjev. V ta namen so bile izdane obveznice po 50, 100, 1000, 5000 in 10.000 lir, ki se imenujejo tudi »OF-bonice«. Posojilo se je plačevalo v lirah, in sicer po uradnem, okupatorjem tečaju 100 dinarjev za 38 lir. Za izplačilo jamči vsa davčna moč celokupnega slovenskega ozemlja. Obresti znašajo 5% in so oproščene vseh davkov in pristojbin.

Zavedne množice slovenskega ljudstva, ki so takoj v začetku vojne in oborožene odpora proti dvema, do zob oboroženima fašističnima imperijema, videle v OF resnično in edinega predstavnika svojih narodnih težnj, so se polnoštevilno odzvale razpisnemu »Posojilo svobode«.

Ce je aprilski zlom Jugoslavije odprl oči najširšim ljudskim množicam, če jim je razkril vso gnobilo starih jugoslovanskih režimov in strankarskih vodstev ter v globoko razočarani množicah vzbudil istočasno silo odpora proti fašističnim osvajalcem in domačim izdajalcem, je bila kapitulacija Italije veliko potrdilo, da je pot, ki so si jo izbrale ljudske množice pod vodstvom OF, edino pravilna, da edino ta pot vodi v resnično svobodo in lepše ter srečnejše življenje delovnega ljudstva. Zaradi tega je iz dneva v dan naraščala partizanska in narodno osvobodilna vojska, ki je v krvavih borbah razširjevala osvobodeno ozemlje. Obenem a tem pa so naraščale tudi denarne potrebe. Zato je bil »OF-bonice« proglašen za redno plačilno sredstvo, enakovredno liri. Na ta način je bil znatno olajšan nakup raznih potrebščin za vojaške in civilne narodno osvobodilne oblasti.

Za nadaljnji še uspešnejši razvoj osvobodilne borbe je bilo treba ogromnih finančnih in materialnih sredstev. Nastala je potreba po dobro organiziranem, okrepljenem in stalnem dotoku novih denarnih sredstev. Ker so bili dohodki iz davčnih virov — saj so bila večja gospodarska podjetja večinoma v okupiranih mestih — in prostovoljnih prispevkov

premajni, je Izvršni odbor OF v oktobru 1943 razpisal novo »Posojilo narodne osvoboditve« v višini 50 milijonov lir, ki se je nabiralo na področju bivše Ljubljanske pokrajine z obveznicami po 100, 1000 in 10.000 lir, na Gorenjskem, Štajerskem in v Koroškem z obveznicami po 20, 50, 100 in 500 mark. Podpisovanje tega posojila se je raztegnilo tudi na Primorskem. Obresti znašajo 3% in se izplačajo istočasno s posojilom, ki se vrne eno leto po osvoboditvi, in sicer v dinarjih DFJ in v razmerju kupne moči lire, ki jo je imela ta ob razpisu posojila v že osvobojenem slovenskem ozemlju.

Pokrajinski narodno osvobodilni odbor za Primorsko je razen tega v aprilu 1944 t. j. ob triletnici Osvobodilne fronte, razpisal na Primorskem še posebno »Posojilo svobode«, ki je imelo plebiscitarni značaj. To posojilo je odlično uspelo ter je bilo zaključeno že v juliju 1944. Ogromna večina podpisane posojila je bila v zneskih po 100, 500 in 1000, kar je znak, da je to posojilo dal v glavnem mali slovenski človek, ki je pod okupatorjem največ trpel. S tem so množice slovenskega naroda pokazale svojo veliko narodno zavestnost.

Zaradi naraščajočih potreb po denarju in zaradi potrebe po poenostavitvi in ureditvi denarnega prometa na osvobojenem ozemlju, je bil v februarju 1944 ponovno ustanovljen Denarni zavod Slovenije, pooblaščen za izdajo pravega plačilnega bona (slovenski lirski bon) v iznosu 100 milijonov lir. Ker iz čisto tehničnih razlogov ni bilo mogoče pravočasno natisniti dovolj teh bonov, je primorska podružnica Denarnega zavoda Slovenije izdala kratkoročne 8% ne blagajniške zapise. To posojilo se je z velikim uspehom nabiralo samo na Primorskem.

Finančno-gospodarski odtok okrožnega odbora OF v Ljubljani je izdal za nadaljnje posojilo blokovne obveznice Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet. Kakor pri gornjih posojilih, se tudi te obveznice glasijo na imetnika, a posojilo se vrne eno leto po osvoboditvi. Obresti za to posojilo niso bile določene.

Razen gornjih posojil sta bili uvedeni še dve vrsti denarnih posojil, in sicer na priznanice Glavnega odbora »Slovenske narodne pomoči«, ki se je uporabljalo za denarno in materialno pomoč najpotrebnejšim žrtvam okupatorskega nasilja, drugo pa na serijo in številke lirskih in markinskih novčanic. Obrestna mera in rok izplačila pri teh dveh posojilih nista bili določeni.

Cetudi so ob veliki narodni zavestnosti slovenskega ljudstva vsa denarna posojila, kljub gospodarskim težavam razmeroma dobro uspela, so vendarle bili vsi ti denarni viri mnogo premajni, da bi mogli kriti vedno bolj naraščajoče potrebe narodno osvobodilnega, političnega in vojaškega boja. Že od samega začetka narodnega odpora zoper okupatorja je naše ljudstvo v veliki meri oslodelovalo z dajatvami v naravi (živila, ljudska in živalska hrana, obutev, obleka in razni drugi izdelki). Za te dajatve je prejemalo ljudstvo razna potrdila vojaških in civilnih narodno osvobodilnih

oblasti. Ta potrdila so bila čisto izdana v času borb, nočnih pohodov in hajk, ko je bilo treba takoj dobaviti hrano za edilnice na položajih, premikajoče se bolnišnice itd. Zaradi tega ni bilo mogoče vedno na hitro roko izdajati povsem pravilna potrdila.

V drugi polovici leta 1944. je začel Denarni zavod Slovenije izdajati za dajatve v naravi priznanice, tako imenovane »DZS-priznanice«. Te priznanice se glasijo na slovenski lirski bon ter so služile tudi kot plačilno sredstvo, enakovredno gotovini v lirskih bonih, ki so bili zopet izenačeni z liro in marko. Uporabljati pa so se smele samo za tekoče nabave in se niso smele zamenjati za stara potrdila. Zahvaljujoč se zavednosti in prebujenosti množice delovnega ljudstva je slovenski narod svojo vojaško akcijo, svojo oboroženo borbo, ki jo je začel v l. 1941., tudi v maju 1945. leta uspešno končal. Tako je nastopila možnost, da se slovenski narod oddolži vsem onim, ki so tudi z materialnimi in denarnimi žrtvami podprli narodno osvobodilno borbo ter tako pripomogli k vojaški zmagi nad fašizmom.

Po nalogu Narodne vlade Slovenije se je sedaj začel popis vseh posojil in dolgov. »DZS-priznanice« bo podpisal Denarni zavod Slovenije. »Posojila svobode« iz leta 1941 bi se moralo povrniti tri mesece po osvoboditvi. Ker pa se takrat naše ljudstvo še ni povsod vrnilo na svoje domove, se popis in izplačilo nista mogla izvršiti. Po popisu, ki bo končan meseca novembra, se bo začelo z izplačilom teh posojil in dolgov, upoštevajoč pri tem predvsem splošne gospodarske razmere in socialne potrebe posameznih posojilodajalcev.

Slovenski narod bo znal vedno ceniti zaupanje, ki ga je narodno zavedno ljudstvo izkazalo s svojimi materialnimi in denarnimi žrtvami v času težkih narodno osvobodilnih borb.

Poziv

Pozivamo vse imetnike 5% obveznic »Posojila svobode« (»OF-bonov«), obveznic Glavnega poveljstva slovenskih partizanskih čet, lirskih in markinskih novčanic, na katere serije in številke so bila dana posojila, dalje imetniki priznanic »Slovenske narodne pomoči«, imetniki 3% obveznic »Posojila narodne osvoboditve« ter vsi imetniki raznih potrdil, ki so jih dajavci za svoje dajatve v naravi (živila, prašiči, seno, žito itd., obrtni in industrijski izdelki) od vključno 1941. leta dalje do osvoboditve prejeli od naših vojaških oblastev NOV in PO Slovenije ter od naših civilnih oblastí,

da se z vsemi temi obveznicami, priznanicami in potrdili zglašijo vsak pri svojem krajevnem ali mestnem narodnem odboru, v okrožnem mestu Ljubljana pa vsak pri svojem četnem narodnem odboru in to najkasneje do 15. novembra tega leta.

Čas, rok, način in pravne podrobnosti izplačila teh posojil in dolgov bo določila Narodna vlada Slovenije s posebno uredbó.

Ministrstvo za finance.

Obnova gradbene industrije

Takoj po osvoboditvi so naše ljudske oblasti pričele z obnavljanjem naselij in hiš. Pa tudi naša gradbena industrija je za časa zasedbe in ob priliki sovražnikovega umika prav tako pretrpela težko škodo. Ta podjetja je bilo treba usposobiti na prvem mestu in s požrtvovalnim prizadevanjem delavcev in organizatorjev dela so dosegli precejšen uspeh.

Tovarna cementa v Beočinu je bila zelo poškodovana. Okupator je miniral tovarniško centralo kakor tudi postaja za dotok električne struje iz Novega Sada. Delavcem je uspelo, popraviti električno centralo in začasnó postajo, tako da lahko doseže tovarna pri dovoljni količini premoga 45% predvojnne industrije. Od primorskih tovarn cementa je bila najbolj prizadeta »Adria« pri Splitu. Z bombardiranjem je bilo uničeno okoli 70% stavb. Delavcem je uspelo popraviti ruševine, postaviti nove zgradbe in usposobiti stroje, tako, da dela sedaj tovarna s 50 odstotno predvojnno zmogljivostjo. Prav tako dela tovarna cementa »Split« s 40 odstotno, »Dadasa«

v Omišu s 45 odstotno zmogljivostjo, tovarna Stala Vrščič pa dela s polno zmogljivostjo. Celokupna proizvodnja cementa v naši državi, ki je v začetku septembra znašala približno 27%, bo na koncu leta znašala 62% predvojnne zmogljivosti. Cementna industrija v Jugoslaviji zmore zadositi vsem potrebam dežele, določena količina pa bo ostala še za izvoz.

Opeko izdeluje več kakor 600 obrtnikov. Dosedaj je pričelo obratovati 80% opekarov tako, da zmorejo kriti vse potrebe pri gradnji porušeni zgradb. Velike industrijske apnenice v Sloveniji, ki so prav tako pretrpele v vojni veliko škodo, so v kratkem času usposobili za 88% svoje zmogljivosti tako, da je danes prodaja apna neomejena. Tovarne mavca povečujejo svojo proizvodnjo, ki bo kmalu zadovoljila domače potrebe.

Tudi kamnoseško industrijo obnavljajo. Pripravljajo, da bodo ustanovili velike racionalne kamnolome, ki bodo zagotovili naši gradbeni industriji dovoljno količino kamna po nizkih cenah.

Kongres tekstilcev v Zagrebu

Delegati, ki so bili določeni za kongres tekstilnih in oblačilnih delavcev v Zagrebu, naj ne odlopujajo 19. t. m., ker je ta kongres predložen na dneve od 18. do 21. novembra t. l. istotam.

Vsa ostala navodila pa še veljajo, ter naj se delegati temeljiteje pripravijo za ta prvi kongres.

Zvezno tajništvo za Slovenijo.

V Zagrebu so odprli višjo šolo za uporabno grafiko

V Zagrebu pripravljajo otvoritev visoke šole za uporabno grafiko, pozneje pa bodo odprli tudi visoko šolo za reproductivno tehnično umetnost. To šolo vodi ministvo industrije in prosvetno ministvo z namenom, da se vzgoje strokovnjaki za izdelovanje lepakov, ilustracij, prospektov in diplom.

Tekmovanje delavcev v premogovniku Raša

Premogovniku Raša je okupator prizadejal okrog 250 do 300 milijonov škode. V času neumornega dela za obnovo rudnika so delavci obnovili večino naprav, usposobili v kratkem času rudnik za obrat in stalno dvigajo produkcijo. Mesečna proizvodnja premoga, ki je že v juniju povečala za dva in pol krat, v avgustu štirikrat, v septembru pa je dosegla devetkratno juljsko proizvodnjo.

Delavci raškega bazena hočejo na vsak način čim bolj dvigniti proizvodnjo premoga in so si prvega oktobra napovedali medsebojno tekmovalstvo pod geslom »Borbe delac. Ob polnoštevilni udeležbi so na zborovanju sindikalne organizacije predložili načrt tekmovalstva. Stavili so poseben odbor, ki ocenjuje delo posameznih tekmovalcev in daje na oglasni deski dnevne podatke o doseženih uspehih. Posebno podjetnega se je doslej izkazal rudar Milič Ivan, ki prisostvuje vsem sestankom, nadzoruje ves odkop in daje pobudo ostalim delavcem.

V prvi polovici meseca oktobra so se močno približali celotni septembrski proizvodnji premoga. Po sedaj doseženih rezultatih sklepajo, da bodo zvišali oktobrsko mesečno proizvodnjo za 80% z ozirom na prejšnji mesec.

ZBIRAJMO STAR GUMI!

Delavska prireditve

Delavci in nameščenci oddelka za gradnjo in obnovo pri MNOO so priredili kulturno prireditve, združeno z družabnim večerom, da se čim tesneje povežejo med seboj. Zbrali so se v stari cukrarni iz prispevkov, ki so jih nabrali na tem dobro uspelim večeru, so namenili 7200 din za enoletno vzdrževanje enega osirotelega otroka. Ostali denar bodo uporabili za delavsko kuhinjo pri upravi cest in za volivni fond.

V Srpskem Miletiču so pripravili 750 hiš za koloniste

Ko so Nemci pobegnili iz Srpskega Miletiča, je večji del vasi prišel pod upravo narodne imovine. Takoj po osvoboditvi so ljudska oblastva onemogočila odnašanje zapuščene fašistične imovine. Ker bodo v to vasi v najkrajšem času prišli naši kolonisti, so ljudske oblasti pripravile za njih vse potrebno. V Srpskem Miletiču pa je toliko stvari, da bo možno znatne količine poslati tudi v druge vasi. S skupnim delom uprave narodne imovine in krajevnih odborov so bile vse stvari popisane in inventarizirane ter se o njih vodi strogo nadzorstvo. V šestih velikih skladiščih se nabavajo vse te stvari, ki bodo v kratkem razdeljene našim kolonistom. Za naše koloniste je lepo urejenih 750 hiš ter je osnovana skupna kuhinja. Po predvidenem načrtu bo možno tu takoj sprejeti in nastaniti 2.500 oseb. Prebivalstvo Srpskega Miletiča z veliko radostjo pričakuje koloniste.

Zemunska mladina obira koruzo

Na spodbudo zemunske srednješolske mladine je 11. oktobra odšla skupina mladincev in mladink obirat koruzo na državno posestvo v vas Surčin. Se v Zemunu so organizirali delovno brigado 180-tih dijakov, ki so jo razdelili na pet čet.

Ko je mladina delovne brigade prispejala v Surčin, je pričela z delom in se prvi dan obrala 28 oralov koruze. S pesmijo prehodi mladina vsak dan po 16 kilometrov iz vasi do njive in nazaj. Pri delu so zelo pridni. Zavedajo se, kaj pomeni delo za obnovo zemlje: »Niti enega stroka koruze ne smemo pustiti, kajti ljudstvo v pasivnih krajih ga željno pričakuje.« je rekla 15-letna mladinka Branka Smiljanič. Prva srednješolska delovna brigada iz Zemuna bo ostala sedem dni v Surčinu.

V nedeljo zjutraj je že zarana z mladino odšlo na njive tudi 200 kmetov in mladina iz vasi Surčin. Malo pozneje je prišlo še okoli 1500 borcev. Kamioni, polni vojakov-mladincev, okrašeni s cvetjem, zelenjem, zastavami in transparenti so navdušili kmete v vaseh, skozi katere so se vozili. Ravno opoldne, ko so se pripravljali h kosilu, je prišel obiskat mladino generalni poročnik Kosta Nadj v spremstvu višjih oficirjev Jugoslovanske armade.

Ob petih popoldne se je vršilo pred Domom kulture v vasi Surčin veliko zborovanje kmečke mladine, prve zemunske srednješolske delovne brigade

in borcev, ki so se vrnili z dela.

Godba je zaigrala državno himno, nato pa je predsednik vaškega odbora Ljudske fronte pozdravil kandidata Ljudske fronte za mesto Zemun, generalnega poročnika Kosta Nadja, ki je med ostalim povedal: »Tako združeni, kakor ste vi danes, so naši narodi premagali sovražnika.«

»Ali je sploh že kdaj v naši državi bilo mogoče, da se na kakšnem zborovanju zberejo vojniki, oficirji, mladina — vse ljudstvo, da razpravja o vseh problemih naše domovine. Nikoli ni bilo tega!«

»Mnogo govorimo o bratstvu in enotnosti, toda dostikrat se v dejanjih to vprašanje ne rešuje, kakor je treba. Bratstvo in enotnost, to je osnova, na kateri se gradi boljše življenje in naša federativna Jugoslavija, kajti brez bratstva in enotnosti naših narodov ne moremo pričakovati ničesar dobrega.«

Dve mladinki, Srbkinja in Hrvatka, sta po končanem govoru izročili Kosti Nadju soplek cvetja. Po govoru člana okrožnega odbora Ljudske fronte je mladina izvedela za rezultate enodnevnega dela: vojaki so obrali 245 oralov koruze, mladina I. srednješolske delovne brigade pa 110 juter. V vas so prepeljali 400 voz in 15 kamionov koruze.

Takšno vzorno delo naše mladine ponovno dokazuje, da se zaveda nalog, ki jih pred njo postavlja naš narod in Ljudska fronta.

Industrijsko obrtniška podjetja v okrožnem mestu Ljubljani

V okoliših Mestnega narodno osvobodilnega odbora je skupno 112 industrijskih podjetij. Od teh jih odpade na lesno stroko 36, kovinsko stroko 9, kemično 17, tekstilno in konfekcijsko stroko 14, živilsko 34 in gradbeno stroko 14. Ostala so grafična, elektrotehnična in druga podjetja. V teh podjetjih dela preko 2.000 delavcev.

V obrtniških podjetjih je zaposlenih 2.190 obrtniških delavcev s 1.816 kvalificiranimi pomočniki in 114 vajenci. Za obnovo najvažnejša obrtniška panoga v Ljubljani je mizarstvo, ki šteje 157 podjetij s 985 mizarstvenimi stroji. Kovinarskih delavcev je 156 s 129 kvalificiranimi pomočniki in vajenci.

Mariborsko okrožje skrbi za pasivne kraje Slovenije

Kmetijski odtok na mariborskem okrožju nabavlja za pasivne kraje plemensko živino. V Turnišču je omenjeni odtok nakupil za izseljeniški Krški pas 30 komadov plemenske goveje živine, v Murski Soboti pa je nabavil za Zgornjo Savinjsko dolino plemenske prašičke.

Mladina pripravlja drva za šolo

Šolska mladina iz Zgornjega Radvanja pri Mariboru je pričela pripravljati ob pomoči svojih očetov in starejših bratov drva za svojo šolo. V velikem številu so se v nedeljo zjutraj podali v gozd, kjer so sekalni in žagalni drva. Delali so ves dan in pripravili tako velike količine drva in si omogočili sami pouk čez zimo v zakurjenih šolskih sobah.

Prireditve v Devinu

Minulo nedeljo je devinski krajevni narodno osvobodilni odbor priredil slavje pod geslom: »Morje je pot do bratstva med narodi. Ljudstvo je prispevalo iz bližnje in daljne okolice v velikem številu v Devinu, da po dolgih 25 letih prisostvuje prireditvi v narodnem jeziku.«

Prireditve je otvoril ob štirih popoldne predsednik okraj. NOO tov. Ples, ki je pozdravil navzoče predstavnike oblasti in organizacij. Med prispelemi gosti so bili predsednik PNOO za Trst in Slovensko Primorje France Bevč, zastopnik Jugoslovanske vojnne misije kapetan Dušan Jarda, zastopnik tržaškega odbora JA kapetan Ante Mikčević, tajnik tržaškega okrožja Alfonz Gernek, tajnik okrožnega odbora SIAU za tržaško okrožje Deziderij Rigonati, podpredsednik Slovenske prosvetne zveze v Trstu Stane Bidovec, zastopniki garibalincev in okoliških narodno osvobodilnih odborov.

Po otvoritvenem pozdravu je mladinski pevski zbor iz Devina zapel »Hej Slovani!« nakar so članice antifašistične mladine poklonile zastopniku tržaškega odbora Jugoslovanske armade ter zastopniku garibalincev v kamen vklesani plaketi. Mladinka, ki je izročila plaketo zastopniku tržaškega odbora, je ob izročitvi spregovorila: »Poklanjamo znak skupne borbe in zmage nad naciškimizmom in prosimo tovariše, da odnesejo tople pozdrave maršalu Titu, z vročo željo, da bi bili naši kraji v kratkem združeni s federativno demokratično Jugoslavijo.« Plaketa predstavlja peterokrako zvezdo, obdano z lavorjevimi venecem, znak skupne borbe in slave.

Sledil je govor tajnika okrožnega narodnega odbora za tržaško okrožje Alfonza Gerneka, za njim pa je občinstvo spregovoril predsednik PNOO tov. France Bevč, ki je v svojem govoru poudaril posebno svoje veselje, da so prireditve vršili v Devinu ob slovenski obali. Zborovanje je pozdravil nato v imenu Slovensko-Italijanske antifašistične unije tov. Deziderij Rigonati. Njegov živahen in prepričljiv govor je ljudstvo večkrat prekinilo z burnim odobravanjem.

Sledile so kulturne točke prireditve. Nastopili so pevski zbori iz Senpolaja, mladinski in mešan zbor iz Nabrežne, zbor iz Proseka, Italijanski pevski zbor iz Starancana ter pevski zbor iz Devina. Mladinka iz Sežane je recitala narodno pesem »Lepa Vida« ter s tem simbolično poudarila zvezo slovenskega naroda z morjem. Prisrčno odobravanje so želi tudi pionirji iz Devina, ki so izvalili igralski prizor »Zmaj svobode«, mladinke iz Devina pa so podale šaljivi prizor »Gospodične kmetice«.

Naša demokracija, to pomeni, da so vsi organi oblasti izvoljeni in da v teh organih oblasti ne sede plačani uradniki, ampak predstavniki ljudstva.

(Edvard Kardelj)

Uspešna obnova v Makedoniji

Narodne oblasti v Makedoniji so dosegle velike uspehe pri izgradnji in obnovi porušene in zapuščene dežele. S pomočjo ljudstva, zbranskega v Ljudski fronti, so v kratkem času obnovile železniški promet, zgradile porušene mostove, popravile poti, obnovile industrijo, ki je bila 80 odstotno uničena, zagotovile prehrano prebivalstvu, zgradile stotine in stotine novih hiš v požganih vaseh, nudile pravočasno najnujnejše življenjske potrebščine in obdelale polja. Poseben uspeh so dosegle narodne oblasti pri obnovi cest in mostov ter pri obnovi železniškega prometa. Se ko so bile zadnje borbe za osvoboditev Makedonije, so se osnovala mladinske delovne brigade okoli Kiceva, Prilepa in Skoplja, da popravljajo ceste in grade porušene mostove. Tako je bilo n. pr. samo v nekaj dneh v Kačaniku zgrajenih 7 provizoričnih mostov z razponom 8 do 18 m. Narodni odbor v Veslesu je s pomočjo meščanov v dveh dneh postavil pontonski most preko Vardarja na liniji Prilep—Skopje in v 28 dneh zgradil lesen most 70 m dolg z nosilnostjo 18 ton. Da bi se pospešilo delo za izgradnjo mostov in obnovo poti, so bili po osvoboditvi Makedonije pri narodnih odborih ustanovljeni oddelki za izgradnjo in obnovo cest in mostov, ki so v svojem dosedanjem delu dosegli znatne rezultate. Doslej je bilo zgrajenih 179 lesenih mostov z razponom 3 do 169 m. Na Vardarju sta bila zgrajena dva velika mostova, a dva sta v delu. Na Pčinji so bili napravljeni 4 leseni mostovi. Poleg teh mostov z večjim razponom sta bila zgrajena še dva mostova, eden na Bregalnici z razponom 70 m in drugi na Crnem Drinu z razponom 60 m. Na liniji Strumica—Valadovo—Dojran so obnovljeni vsi leseni mostovi. Na cesti Štip—Radovište—Strumica so popravili vsi mostovi razen betonskega na Toplički reki pri Radovištu, ki ga še grade. Na poti Kumanovo—Sv. Nikola so obnovljeni vsi porušeni leseni mostovi. Dograjena sta tudi dva velika betonska mostova na poti Štip—Kočane—Carevo selo. Najbolj so bili poškodovani mostovi, ceste in železniška proga v Vardarski dolini, ki je važna prometna linija v Makedoniji. Na železniški progi Skopje—Djevdjelija ni ostal neporušen niti eden železniški most. Požgane so bile tudi vse

postaje. Veliki mostovi na Crni reki so bili porušeni in železniška proga je bila v dolžini 10 km popolnoma uničena. To strahovito opustošenje, ki ga je povzročil okupator, je posebno prizadejalo južno Makedonijo, ki je ostala ha ta način brez teh prometnih zvez z ostalimi kraji. Zato so narodne oblasti podvzele v krajih najnujnejše ukrepe in pod zelo težkimi pogoji se pozimi v 8 dneh popravile veliki pontonski most na Vardarju pri Djevdjeliji, 10 mostov je že popravljenih za promet, proga je popolnoma očiščena, kjer je bilo to potrebno. Na ta način bo Skopje kmalu zvezano z Djevdjelijo in vzpostavljena bo ta važna železniška proga.

Pomemben uspeh je dosegla tudi narodna oblast v prilipskem okrožju. Zgrajenih je 9 kamenitih in lesenih mostov, 5 jih je v gradnji. Sedaj popravljajo ceste in mostove v tem okrožju. Popravljajo cesto Rog—Drenovo in grade velik pontonski most na Dabrenici. Za ta dela je predvideno nad 3.000.000 din.

Tudi pri obnovi požganih vasi so dosegle narodne oblasti v Makedoniji vidne uspehe. V Makedoniji je okupator požgal 179 naseljenih krajev. Popolnoma uničenih je nad 4.190 hiš. Pogoj, pod katerimi je narodna oblast pričela obnavljati požgane vasi, so bili zelo težki: uničene prometne zveze in pomanjkanje prevoznih sredstev sta ovirala dovoz potrebne gradbenega materiala in tudi strokovne delovne sile ni bilo dovolj. Toda po zaslugi organizacij Ljudske fronte so narodne oblasti izpolnile to nalogo in takoj po osvoboditvi pričele graditi nove domove.

Na kakšen način organizirajo narodne oblasti v Makedoniji obnovo in grade porušene in požgane vasi, s kakšnimi težavami se bore, se najbolje vidi na primeru veleskega okrožja, kjer je okupator porušil in požgal 27 naseljenih krajev s 370 stanovanjskimi hišami in 700 pomožnimi poslopji. Danes je v veleskem okrožju v gradnji 130 hiš. Pri delih brezplačno sodeluje mnogo kmetov. Za požgane vasi je bilo potrebno 14.000 delovnih dni, 80.000 keramičnih predmetov, 60.000 opeke, 160.000 strešnikov in mnogo drugega materiala. Po predvidenem načrtu bo do konca tega leta zgrajenih že 200 hiš, za katere je gradbeni material že pripravljen.

Zgodovinski pomen volitev v Jugoslaviji in Bolgariji

Diplomatski urednik »Izvestije« piše:
Bliza se dan volitev v jugoslovansko in bolgarsko skupščino. Demokratski krogi teh držav vodijo energične priprave za volitve, ki imajo velik zgodovinski pomen. Po dolgih letih nemške fašistične okupacije, gospostva prodanih klik — po uničenju nemških fašističnih kreator in po očiščenju političnega ozračja — imajo narodi Jugoslavije in Bolgarije prvič resnično možnost svobodno določiti svoje kandidate.

Volitve v državah južnovzhodne Evrope, kjer so bile ljudske množice še pred kratkim brez osnovnih demokratičnih pravic, so zelo važen dogodek v življenju narodov teh držav. Pomenijo, da so države južnovzhodne Evrope stopile v novo zgodovinsko obdobje, kjer postajajo narodi, ki so bili v preteklosti neštetokrat predmet podlega trgovanja in zločinskega ravnanja svojih vlad, ki so se prodajale nemškim, italijanskim in drugim imperialistom, prvič gospodarji svoje lastne usode.

Uspehi demokracije v državah južnovzhodne Evrope so istočasno najboljši zagotovilo njihove politične neodvisnosti. Ali ni presenetljivo, da računajo ostanki reakcionarnih režimov Jugoslavije in Bolgarije, ki jih je uničila in združila volja ljudstva, na podporo inozemstva iz vrst ljudi, ki niso niti najmanj zainteresirani na politični neodvisnosti balkanskih držav, niti na politični stabilnosti Evrope na splošno.

Čeprav so »strateške« načrti, ki jih je iznašel že Göbbels in z njimi hotel izvesti sovražnosti med člani koalicije veseliti, ki so hoteli mir, da bi tako rešil fašizem popolnega uničenja, so diskreditirani, so podobno »strategije« s sumljivo točnostjo povzele reakcionarne sile, ki kažejo aktivnost v povojni dobi v mnogih državah sveta. Balkanski reakcionarji uporabljajo prav tako stari Göbbelsov recept. Predvolivna aktivnost tako imenovane »opozicije« Petkova, Irginova v Bolgariji in majhne Grolove skupine v Jugoslaviji soupadajo na najbolj presenetljiv način v tem oziru.

Obrekovalne trditve, ki hočejo sejeti neznanje in sovražnost med »zapadom« in »vzhodom«, so glavni »aduti« politikov in pustolovcev, ki skušajo diskreditirati demokratične pridobitve narodov Jugoslavije in Bolgarije. Moramo se čuditi, kako je mogoče, da jim uspe vzbuditi usmiljenje pri nekaterih ljudeh in vsaj celo pri tujih državnikih, ki pričenjajo dvomiti o zakonitosti svobodnega izražanja volje ogromne večine ljudstva balkanskih držav.

V zadnjih časih nekateri reakcionarni novinarji skušajo »dvomiti« o »politični varnosti« Jugoslavije. Znano je, da je Jugoslavija ena najvrednejših članov Združenih narodov, saj je žrtvovala toliko človeških življenj in materialnih sredstev za zmago nad skupnim sovražnikom. Jugoslavija ima normalne diplomatske odnose s Sovjetsko zvezo, Veliko Britanijo in USA. Tembolj sramotno je, da sumljive akcije jugoslovanske emigrantske klike, ki se zbira okoli kralja Petra in ki stoji odkrito v bloku z notoričnimi hitlerjanci, kakršen je Maček, služijo kot preteza za izvalne napade s strani gotovega dela inozemskega tiska proti Jugoslaviji in njeni vladi.

Tendenčni načrti inozemske »ankete« o notranjopolitičnem položaju v balkanskih državah vneto obojajo napredni krogi Združenih narodov in Anglije. Tako poudarja ameriški radjski komentator Walsh, ko govori o zahtevah nekaterih uradnih osebnosti o nadzorstvu nad balkanskimi volitvami, da demokratične volitve ne pomenijo strpnega stališča do »propadlih in nevarnih pronacističnih strank«.

Ko omenja položaj v Romuniji, izjavlja Walsh, da je »romunska liberalna stranka ena najbolj gnilih strank Evrope in ne sme dobivati podpore iz inozemstva.« Prav tako je mogoče oceniti drugo »zgodovinsko« stranko — caranistično, ki ima, kakor pravi Walsh, podkupljivo vodstvo. Sklenila je sporazum s fašistično Železno gargo in podpirala udeležbo Romunije v vojni proti Sovjetski zvezi. Dejstvo, da se morata ti dve stranki preosnovati in postati zatočišče starih reakcionarjev, antisemitov in oseb, ki so sejalje sovražstvo proti Rusiji, predstavlja resno nevarnost, ki nadljuje Walsh. Celo ob tej uri skušajo ti ljudje razcepiti zavezniške vrste in odtrgati za padne države od Sovjetske zveze. Poudarja, da smatrajo položaj v Bolgariji in Madžarski za podoben in sprašuje, kako je treba tolmačiti izraz »demokratične volitve«: ali pomenijo te volitve neomejeno svobodo za vse skupine, vsevsi zagrizene fašiste in njihove agente, ali pa interesi demokracije zahtevajo uničenje političnih skupin, ki skušajo likvidirati svobodo.

Bogata politična izkušnja, ki jo imajo narodi, je edini pravilni odgovor. Ne smemo dopustiti, da bi zagrizeni fašisti izrabljali demokratične režime za uničenje demokracije.

Madžarski poslanik v Moskvi
Budimpešta, 18. okt. (Tass.) Madžarska vlada je imenovala profesorja Seklyja Gyala za izrednega poslanika in opolnomočenega ministra v Sovjetski zvezi.

Brazilija zahteva od Italije odškodnino
Rim, 18. okt. (Tanjug.) Zunanji minister Brazilije je izjavil, da bo Brazilija zahtevala od Italije povrnitev materialne škode, ki jo je pretrpela zaradi vojne proti fašistični Italiji.

Makedonsko vprašanje je rešilo makedonsko ljudstvo samo

»Otečestven front« potrjuje besede maršala Tita, da bolgarski narod nima nič skupnega z reakcionarno opozicijsko kliko

Sofija, 18. okt. (Tanjug.) »Otečestven front« je pričel pod naslovom »Naš odgovor« naslednji uvodni članek:

»V svojem govoru, ki ga je imel ob priliki narodnega praznika Makedonije v Skoplju in bližnjih parlamentarnih volitev v Jugoslaviji, je maršal Tito naslovil vprašanje bolgarskemu narodu: »Ali bolgarsko ljudstvo soglašajo z napadi, ki jih je naperil bolgarski opozicijski tisk proti novi demokratični Jugoslaviji. Odgovoril je že sam: Zelo dobro vemo, da bolgarski narod ne misli tako.

Poudarjamo globoko dožemanje bolgarskega naroda in trdimo, da bolgarski narod res ne misli tako. Bolgarski narod je za večno in resnično prijateljstvo z narodi federativne Jugoslavije, za katero se mora zahvaliti narodno osvobodilnemu pokretu pod vodstvom maršala Tita, demokratičnemu režimu, ki vlada v Jugoslaviji, pravilni rešitvi narodnostnega vprašanja ter globoki politični izpremembi, katero je Bolgariji prinesla Domovinska fronta.

Ustvarjeni so bili pogoji, ki so priveli do zboljšanja odnosov med obema državama. Odstranjeno so bile žitne mreže ter volje jame ne samo iz obmejnega ozemlja obeh bratskih držav, ampak tudi iz duše naroda. Bolgarsko ljudstvo je popolnoma prekinilo z velikobolgarskim šovinizmom, ki je zastrupljalo našo politično stvarnost, prav tako kakor velesrbski šovinizem, ki je zastrupljalo našo politiko, šovinizem, s katerim je napravila konec ravno Titova demokracija, ustvarjena in vzpostavljena pri naših zapadnih sosedi.

Makedonsko vprašanje je že rešeno. Rešili so ga sami Makedonci s svojo svobodno voljo, brez kakršnega koli pritiska. Rešili so ga z dosledno krvavo borbo za ustvaritev svobodne Makedonije. Sedaj je Makedonija zares svobodna. Makedonsko ljudstvo je samo izrazilo željo, da pride kot enakopraven član v sestavo nove Titove federativne Jugoslavije. »nas Makedonijo vodijo in gradijo kot svobodno zemljo njeni verni

in zvesti sinovi — borci za makedonsko zvestobo.

Bolgarski narod nima nič skupnega s carskim lakajem Pastuhovim, ki je v listu »Svobodno ljudstvo« pričel blatiti jugoslovansko demokracijo. Sicer pa nas to niti ne čudi z ozirom na to, da Pastuhov blati tudi bolgarsko domovinsko-frontno demokracijo. Kaj misli bolgarsko ljudstvo o novi Jugoslaviji, to je bilo izraženo v dejanju bratskega sodelovanja in odnosu do nje. Medtem pa hočejo opozicionalci rodu Pastuhova ponovno vžgati sovražstvo med obema narodoma, srbski šovinizem in fašizem. Taka je pot, po kateri se opozicija pripravlja, da povleče bolgarski narod za nos. Nova sovrastva, nova vojna, novi bratomorni odnosi, vse to stoji za nepisanim programom opozicije. Bolgarsko ljudstvo tega ne bo dovolilo in bo še enkrat pokazalo 18. novembra, da je proti bratskemu ubijanju.

Bolgarsko ljudstvo bo dal najboljši odgovor na vprašanje maršala Tita, ki je ljubljeneec vseh Bolgarov.«

Kriza v Grčiji

Po neuspešnih poskusih, da bi sestavil koalicijsko vlado, je namestnik Damaskinos sam prevzel predsedstvo vlade

Atene, 18. okt. (Tanjug.) Agencija Reuter poroča, da je namestnik Damaskinos potem, ko v 11 dnevih ni mogel rešiti vladne krize, prevzel včeraj dolžnosti predsednika vlade ter sestavil nov kabinet, v katerem so v glavnem ostali člani bivše Vularisove vlade. V uradni izjavi je rečeno, da je na ta način namestnik Damaskinos »rešil vladno krizo« in da bo »nova vlada skrbel za vzdrževanje reda.

Reuter dodaja, da je namestnik Damaskinos podvzel ta ukrep zato, ker niso uspeli njegovi poskusi, da se sestavi nova

vlada in da bi preprečil, »da Grčija ne bi ostala brez vlade.«

Atene, 18. okt. Reuterjev posebni dopisnik Mangelor poroča, da so si skrajni desničarji uspešno zagotovili v Grčiji utrjene postojanke, ki dejansko izročajo oblast v roke zelo majhnemu številu popolnoma brezvestnih ljudi. To oblast izvajata zloglasna desničarska organizacija in krog veleindustrijev ter obogatelih kolaboracionistov, ki manipulirajo s proizvodnjo grške industrije in z dviganjem in padanjem cen zlata v svoje lastne politične namene.

Salazarjeva vlada bo uporabila silo

proti opoziciji, ki ne bo prenehala z borbo za demokratične pravice portugalskega ljudstva

Lizbona, 18. okt. (Tanjug.) Po poročilu dopisnika agencije Reuter je dr. Salazar ponovno odredil ostro cenzuro.

V javnosti je nastalo veliko ogorčenje zaradi govora notranjega ministra polkovnika Monisa, ki je na razkošnem volivnem banketu v Braga omenil možnost državljanske vojne. Med ostalim je rekel, da so »neke vojne edine zbrane za jesenske vojaške vežbe in da istočasno budno pazijo na obrambo. Monis je nadaljeval: »Nikogar ne sovražim, toda lahko uporabim silo, če je to na mestu. Zagotavljam, da vlada ne bo propadla zaradi opozicijskih podpisov, za katere listi trdijo, da jih je na tisoče.«

Bragijski nadškof, ki se je udeležil tega banketa in kateremu je polkovnik Monis posebej nazdravil, je v vseh cerkvah objavil ukaz vernikom, naj glasujejo za Salazarjevo stranko, »kateri so cerkveni interesi najbolj pri srcu.

Lizbona, 18. okt. (Un. Pr.) Voditelji portugalske opozicije so sporočili vladi svoj sklep, da bodo bojkotirali volitve, ki so določene za 18. november. 11 mož, ki je prosilo za dovoljenje za sestanek, da bi zahtevali neke volivne pogoje, da se sestalo v rezidenci civilnega guvernerja, da bi slišali odgovor vlade na svoje zahteve. Guverner je odbil vse njihove zahteve.

Ko je guverner hotel oditi, ga je eden od enajstoric dr. Lima Alves prijel za ramo, da bi ga zadržal. Guverner je znova sedel in dr. Alves je izjavil, da se bo opozicija vzdržala teh volitev, da pa ne bo prenehala z bojem in ga bo nadaljevala z vsemi zakonitimi sredstvi »v režimu samem«.

Vse delo

v londonskih pristaniščih ustavljeno

Stavkujoči delavci nameravajo ustanoviti lastno strokovno zvezo

London, 18. okt. (Tanjug.) Reuter poroča, da so se londonski pristaniški delavci odločili za nadaljevanje stavke. Včeraj so tudi ladijski nameštenci v dokih pričeli s stavko, tako da stavkajo sedaj vsi ladijski nameštenci v Londonu. Zaradi stavke je ustavljeno vse delo v pristaniščih.

Delovna mobilizacija na Poljskem

Varšava, 18. okt. (Tass.) Vsi poljski listi so objavili zakon o registraciji in delovni mobilizaciji, ki ga je odobrila ministrski svet.

V začetku poudarjajo kot uvod k zakonu dejstvo, da potrebuje država zaradi ogromnih izgub v vrstah mladine, ki so jih povzročili nemški napadalci, kakor tudi zaradi državnih meja, ki so bile pomaknjene proti zapadu, uspešnega in požrtvovalnega dela vseh poljskih državljanov in da ne sme prepustiti nobene delovne moči, ki bi lahko koristila. Z ozirom na vse to, se morajo vsi poljski državljani in osebe, ki prebivajo na Poljskem in ki ne morejo dokazati svojega inozemskega državljanstva — moški od 18 do 55 let starosti in ženske od 18 do 45 let obvezno vpisati v sezname v delovnih uradih.

V smislu zakona so od prisilnega vpisa v sezname izzeti poslanci Narodnega sveta Poljske, vojniki, delavci in nameščenci državnih ustanov in industriji, samoupravni organi, državni učitelji in

London, 18. okt. Voditelj stavke Powell je izjavil glede na stališče voditelja Zveze pristaniških delavcev Jacka Donovan, da bo 40.000 stavkujočih delavcev na severu dežele ustanovilo svojo lastno novo zvezo. Stavkujoči imajo zdaj narodno organizacijo, ki lahko prepreči pojav stavkokazov, če bi oblastva usmerila ladje v druga pristanišča.

učitelji zasebnih višjih šol, duhovščina, profesorji, osebe, ki se preživljajo s poljedelstvom, gozdarstvom, živinorejo ali vrtnarstvom, kakor tudi člani njegove družine, če delajo v istem obratu. Poziv na delo se lahko nanaša na dobo do 2 let. Osebam, ki so pozvane na obvezno delo, se mora nuditi izbira glede vrste in mesta zaposlitve. Plačani bodo enako kakor osebe, ki so v teh strokah že nameščene. Odlok določa za prekršitev določbe glede obvezne registracije ali izmika od obveznega dela denarne kazni in zapor od 3 mesecev do 5 let.

Poljsko vojno odposlanstvo v Londonu

Moskva, 18. okt. (Tass.) V London je prispelo poljsko odposlanstvo z generalom Odelskim na čelu. Odposlanstvo se bo razgovarjalo z angleškimi oblastmi glede vprašanja repatriacije poljske armade iz Velike Britanije na Poljsko.

Ameriška oporišča v Evropi

Stockholm, 18. okt. (Tass.) Admiral Hewet, poveljnik ameriškega brodogoja v Evropi, ki je prispel v Stockholm, je izjavil tisku, da bodo morale Združene države v primeru potrebe ustvariti pomorsko letalsko oporišče na Islandu.

»Z izključno strateškega stališča si Američani želimo, da dosežemo sporazum s Islandom, za primerno mornariško oporišče. Pretekla vojna je jasno pokazala pomen Islanda. Nemci bi bili lahko na Islandu ustvarili podmorniško in letalsko oporišče in od tam napadali naše konvoje.

Izven Anglije imamo en dok za popraviljanje ladij v Palermu in eno oporišče v francoskem Maroku. Naša glavna naloga je, da preskrbujemo okupacijske čete, kar se izvaja skozi Bremen. Nima namena obdržati imenovana oporišča. Seveda bodo obdržali tista oporišča, ki nam jih je Anglija dala v najem za 99 let. Izmed teh so najvažnejša na Bermudskem otočju.«

»Pravda« o sojenju v Lüneburgu

Angleški major Winwood ne brani samo Kramerja, temveč zagovarja celo hitlerjevski režim

Moskva, 18. oktobra. (Tass.) Dopisnik »Pravde« v Lüneburgu poroča: Britanski odvetnik major Winwood je govoril v obrambo Kramerja. Ta govor ne bi bil vreden komentarja, če zagovornik ne bi načel pred sodiščem načelnega vprašanja, na katerega javno mnenje mora reagirati.

Major Winwood je dejansko ugovarjal temu, da bi sodišče imelo pravico soditi krivnike in je skušal dokazati njihovo nekaznivost s tem, da so bili »samo izvrševalci«. Glavna točka v Kramerjevem zagovoru, pravi Winwood, je, da je član nacistične stranke in dober Nemec. On je discipliniran, kakor so disciplinirani vsi Nemci. Kramer je storil samo to, kar mu je bilo ukazano storiti... Popolnoma naravno je, da je Kramer delal v skladu z nemškimi zakoni. Kramer je bil podrejen, njegova dejanja so opravljena zaradi njegovega položaja.

To so edini »argumenti« v prilog izvrševalcem na zatožnih klopi. Zagovornik je očitno izbral nevarno pot, tako da ni čuda, ako ga ta pot vodi ne samo k zagovoru zločinca Kramerja, temveč celo samega hitlerjevskega režima.

Winwood ne vidi ničesar zločinskega v organiziranju taborišč smrti. »Taborišča«, pravi, »so ustanovljena, da bi osamila nezaželjene elemente od ljudstva. Znano je, da so bila podobna koncentracijska taborišča organizirana tudi od Britancev in da obstoje celo sedaj v Egiptu...« Spomnil je sodišče na to, da so bili v Osviezimu le Židje, Rusi, Poljaki in cigani. Kakor pravi Winwood, so to izrodki družbe, ljudje, ki se niso znali podrediti in ki niso vedeli, kaj je potrebno za red... Takšni so »argumenti« Winwooda, ki si jih je izbral iz svojega arzenala.

Po svojem dolgem govoru je Winwood začel zaslizevati Kramerja, ki je odgovarjal na njegova številna vprašanja celo popoldne. Uspeh je bil, da imamo popolno karakteristiko hitlerjevskega zločinca.

Kramer je vstopil v fašistično stranko l. 1932. Dve leti kasneje je začel svoje delo v koncentracijskih taboriščih. Njegova discipliniranost, o kateri je Winwood govoril s takim spoštovanjem, mu je pomagala do hitrega napredovanja. Dobival je najtežje naloge. Pošiljal je ljudi v smrt neumljeno in brez omahovanja. Brezsrčno je izbiral bolne žene in celo otroke, ki naj bi bili zadušeni in plinski celici. S hladno in nedostopno surovostjo je metal invalide v krematorijske peči.

Winwood je znova prekinil sodišče, da bi pregledal še enkrat nedolžnost belenskih izvrševalcev. Opomnil je sodišče na zakone hitlerjevske Nemčije. Kramer se je držal teh zakonov. V tem vidi Winwood razlog za njegovo oprostitev.

V svojem govoru je Winwood omenil nas, sovjetske poročevalce, prisotne na razpravi, ki graja sodišče, ker med lüneburško razpravo ni bilo nikdar omenjeno, da so obtoženi zastopniki fašizma, ni bilo rečeno ničesar o Hitlerju in njegovemu režimu. Toda celo v četrtem tednu razprave še nismo mogli slišati politične ocene hitlerjevskega režima. V resnici je Winwood govoril v zagovor hitlerjevskega reda v Evropi. Popoln pomen njegovega govora je, da je bil hitlerjevski

Pričetek volivne kampanje v Albaniji

Valona, 18. okt. (Tass.) Albanski gradbeni minister inž. Spiro Koleka je imel v Valoni ob priliki pričetka volivne kampanje govor mestnemu volivstvu. Minister Koleka je poudaril žrtve, za katerih ceno je albansko ljudstvo izvojevalo možnost, da samo odločuje o svoji usodi. Poudaril je pomen volitev in rekel, da bo 2. decembra kronal vse napore albanskega ljudstva za svobodo, nezavisnost in demokracijo.

Na volivnem zborovanju v Arbirokastru je med ostalimi govoril predstavnik grške manjšine Mihael Karanaha, ki je v grškem jeziku govoril o razliki med volitvami za časa Zogovega režima in sedanji svobodnimi volitvami.

Valona, 18. okt. (Tanjug.) Albanska telegrafna agencija poroča, da je ob priliki obletnice osvobođenja mesta Valone od nemškega okupatorja prebivalstvo mesta in okolice imelo miting, na katerem je manifestiralo za demokratično fronto, narodno armado in za voditelje albanskega naroda ter izrazilo svojo zvestobo demokratični republiki Albaniji.

Smrtne obsodbe Hitlerjevih pobornikov na Češkem

Praga, 18. okt. (Tass.) Pred ljudskim sodiščem v Pribramu je bil obsojen na smrt Hitlerjev pobornik in vodja fašistične organizacije »Vlajka« zdravnik Kuna, ki je kriv smrti 5 čeških domoljubov. Isto sodišče je obsodilo na smrt poštarja Sikoro, gestapovskega obveščevalca, ki je zakril smrt svojega načelnika Karla Plagerja, ki so ga Nemci ustrelili 1942.

V mestu Mlada Boleslava je ljudsko sodišče obsodilo na smrt Marijo Kralj, ki je bila plačana obveščevalka gestapa. Njene obdolžitve so zakrivilo, da so gestapovci ustrelili več čeških domoljubov. Vse te obsodbe so bile izvršene.

Ljudsko sodišče v Prešovu na Slovaškem je obsodilo na zaporne kazni od 3 mesecev do 2 let 15 meščanov, ki so sodelovali pri protizidovskih demonstracijah. Pobudnik teh demonstracij Zemljčka je bil že prej obsojen na 30 let ječe.

Kralj Leopold je veroval v nemško zmago in se je prostovoljno sestal s Hitlerjem

Bruselj, 18. okt. (Tanjug.) Predsednik belgijske vlade van Acker je dal kakor poroča Reuter — uradno izjavo v zvezi z odločitvijo, ki jo je kralj Leopold dal belgijskemu ljudstvu pred svojim odhodom v Švicco.

Van Acker je rekel: »Tudi sedaj trdim, da je kralj veroval v nemško zmago in da je prostovoljno odšel na sestanek s Hitlerjem. V Berchtesgadenu je kot prvi omenil razna politična vprašanja.«

Aretacija fašistov v Avstriji

Dunaj, 18. okt. (Tass.) Kakor poroča dunajski listi, je avstrijska policija zaprla nekaj znanih fašistov, ki so zakrivila težke zločine proti republiki. Med njimi so Heinrich Reindl, eden izmed organizatorjev sodb nad protifašisti. Prejšnji poveljnik Kremsa Ferdinand Soche je tudi zaprt. Čeprav je vedel, da je Nemčija kapitulirala, je ukazal razstreliti dva velika železobetonska mostova čez Donavo, da prepreči napredovanje Rdeče armade. Enega teh mostov so Rdečearmeji pred kratkim popravili.

Na seznamu zaprtih so tudi Sednik, prejšnji predsednik pokrajinskega sodišča v Sankt Pöltenu in preiskovalni sodnik Grandauer, ki je surovo postopal s protifašisti. Major Neumann, prejšnji poveljnik sedmega vojaškega področja mesta Dunaj, je bil aretiran v Salzburgu.

V času nemškega umika iz avstrijskega glavnega mesta je Neumann ukazal, da se začne znamenita stolnica sv. Stefana. Neumann je kriv tudi drugih porušenj na Dunaju. Vsi aretiranci se bodo v kratkem zagovarjali pred ljudskim sodiščem na Dunaju.

Žrtve čeških novinarjev v vojni

Praga, 18. okt. (Tanjug.) Kakor poroča AFP, je pomrlo med vojno v zaporih in koncentracijskih taboriščih 31 čeških novinarjev, 105 se jih je vrnilo iz taborišč bolnih.

Požrtvovalni dajalki krvi

Fink Stana

Vertovec Terezija

Tov. Fink Stana iz Šiške je dala za ranjence 1500 cm krvi. Prav tako se je izkazala v svojem požrtvovanju tov. Vertovec Terezija iz Domžal. Dala je kot prostovoljna krvodajalka za naše ranjence 1500 cm krvi. Posnemajte te vzgledne požrtvovalnosti!

DOPISI

Zbor volivcev v Trnovskem domu v Ljubljani

V Ljubljani v Trnovskem domu je bil 17. t. m. zbor volivcev Cetrli Rakovnik za kraja Trnovo in Prule. Zborovanje je odprl predsednik Cetrlnega odbora Rakovnik tovariš Ignac Mostar. Poročilo o delu odbora je podala tajnica tovarišica Milka Majcen:

Največ težav je bilo pri socialnem skrbstvu. Vloženih je bilo 577 prošelj za podporo in od tega rešenih 521. Skupna vsota teh podpor znaša 339.700 din. Podpora za starostne in onemoglo dobiha 215 družin v skupnem znesku 110.700 din. Pri nabirnih akcijah za neposkrbljene otroke je Cetrli zbrala 60.000 din, posamezne družine pa so se obvezale za oskrbo 11 otrok.

Vse prošnje zdaj pretresajo ulični odbori in hkrati odločajo, kdo je upravičen do podpore in kdo ne. Prav tako odločajo tudi ulični odbori pri izdajanju nakazil in poverjenik ulice sprejema prošnje za obleko in obutev. Na 20 sestankih je bil ljudem razložen pomen tega novega načina razdeljevanja nakazil in njegova važnost.

Odslek za obnovo je poskrbel, da bi izboljšana razsvetljava na Zabjaku in v Rožni ulici.

V četrti je ustanovljena čevljarska zadruga.

Po poročilu je tajnica prosila volivce, da podajo kritiko odborovega dela, stavijo predloge in svetujejo, kako bi delo izboljšali. Odbor je le izvrševalec ljudske volje, oblast pa je v rokah ljudstva, zato naj bodo trezno in preudarno kritiko in pomaga pri izboljševanju odborovega dela.

K besedi se je prigljal Polde Goršič, ki je dejal, naj odbor poskrbi, da bodo ljudje obveščeni o prevozu padlih borcev in o dnevu pogreba. Spodobi se, da padle častno spremimo na zadnji poti. Svetoval je, naj bi poskrbeli, da bi bil prekop in prevoz brezplačen.

Na to mu je odgovoril tovariš Krajcar. Dolžnost nas vseh je, da se dostojno oddolžimo vsem žrtvam, kajti naša nova domovina in naša demokracija je zgrajena prav na krvi in kosteh teh naših žrtvev. Tem žrtvam bomo pripravili tudi časten prekop in tudi dostojno grobišče in spomenik. Zdjaj pa je oblastveno ustavljeno prekopavanje, ker ljudje razkopavajo grobove vse navzkriž, ko iščejo svojce; iz množičnih grobov izkopavajo posamezne in premetavajo med iskanjem mrtvece, kar vsekakor ni v

skladu z našim spoštovanjem do padlih. Nastajajo pa ob tem tudi nevarne možnosti, da povzročijo odkopavanje razpadajočih trupel kake bolezni. Sicer pa so že postavljene odbori, ki bodo poskrbeli za prekop padlih in za postavitve skupnega grobišča s spomenikom, s čimer bo našemu ljudstvu lepše ohranjen spomin nanje.

Volivci so z odobravanjem sprejeli te besede.

Tovarišica Vidičeva je vprašala, kako bo z otroki, ki bodo prišli iz drugih krajev naše države. Kam jih bomo dali in kako jih bomo oskrbeli.

Takoj je vstala tovarišica Ovsenkova: »Kam jih bomo dali? Samo naša Velika čolnarska ulica je sklenila, da jih bo vzela šest. Pa je majhna in revna. Naša četrt bo sprejela v oskrbo 50 otrok in če bo vzela vsaka ulica le enega, ne bo treba več spraševati, kam jih bomo dali. Če so dale matere teh otrok svoje življenje za domovino, bomo tudi mi čutili toliko dolžnosti do domovine, da bomo poskrbeli za te otroke.«

Ljudje so s ploskanjem odobraval njihne besede.

Volivci so razpravljali še o drvih. Sklenili so, da je potrebna tudi to točna kontrola na mitincah. Pri nadzoru bodo vsi sodelovali, hišni zaupniki pa bodo gledali na to še posebej.

Tovarišica Bajželj Ada je predlagala, da je treba ljudem dobro razjasniti naloge in pomen hišnega zaupnika, ki so si ga sami izvolili, da ne skrbeli, da se ne bi godile kake nepravilnosti in da bo v pomoč stanovalcem, če bodo potrebovali kakih pojasnil. To niso več ovačilo, ki jih je postavljajo upokator, to so ljudje, ki smo jih postavili sami, da nam bodo v pomoč.

Zadnji se je oglasil k besedi tovariš Kutin: »Ko smo sedaj slišali poročilo odbora, je dejal, »in smo povedali tudi mi svoje želje, bi bilo prav, da pomislimo, kako bi tudi odboru pomagali, da bo lahko bolje vršil svoje delo in nam hitreje izpolnil naše želje. Zato predlagam, da bi vsakdo prispeval vsaj dinar, da kupimo odboru pisalni stroj, da bo lahko hitreje reševal prošnje.«

Njegov predlog je bil navdušeno sprejet.

Sestanek je bil zaključen s petjem in navdušenim vzklikanjem maršalu Titu in republiki.

ni že vse lepo urejeno. Nestrpni so, ker je bila dolga vojna in so dosti prestali, dosti žrtvovali. Pri tem pa pozabljajo, da se moramo danes boriti še s tisoč težavami. Tu je glavna naloga prav nas aktivistov, da se tem ljudem približamo in jim obrazložimo, kako je ta stvar. Povedati jim moramo, da nam bodo ti napori, ki niso nič manjši od prejšnjega boja za osvoboditev, da nam bodo prav ti napori in težave, ki jih moramo prebresti, obrodile tisočere sadove za vse delovno ljudstvo.

Ljudje so dobri, le prepričati se morajo, zakaj gre. Tod okoli kažejo ljudje visoko zavest za utrditev naše države. Cutijo, da bo življenje boljše, če bo življenje vse države urejeno. Tudi oni hočejo doprinesiti svoj delež k čimprejšnji ureditvi. To so dokazali, ko so se sprejemali in preskrbi bosanskih otrok lepo odzvali. Pri nas se bodo volitev sigurno vsi udeležili. Ne bomo se pa zadovoljili samo z masovnimi shodi, ker se še ljudje povsod niso uživali na ta demokratični način izražanja, kjer lahko vsak pred vsemi pove svoje mnenje in kjer se obravnava vsi stvari, ki se tičejo njih samih. Zato se bomo tem ljudem približali. Sli bomo v vsako vas, v vsako hišo in se z njimi po domače pogovorili. Tako bodo odkrili svoje težave in bomo skupno urejali življenje, da bo iz dneva v dan boljše.

Težko je na ruševinah graditi cvetoči vrt, ker se rad vpleta in šopiri osat. Ali mi vemo, da ga bomo zgradili, ker je naša volja neuklonljiva in moč neizmerna. To smo dokazali v štirih letih kravega boja. J. Br.

Dopisujte v »Ljudsko pravico«!

OBVESTILA

ODREDBA

Ministrstvo za industrijo in rudarstvo NVS v Ljubljani ter Ministrstvo za trgovino in preskrbo v Ljubljani kot vrhovni nadzorni oblasti

odredjata

takojšen prehod v likvidacijo Prometnega zavoda za premog d. d. v Ljubljani.

Za likvidatorja se postavljajo: Lesjak Lojze, uradnik Prometnega zavoda d. d. v Ljubljani.

Ing. Hohnjec Milivoj, delegat MIR v Ljubljani.

Dr. Schaur Dolfe, načelnik zadržnega oddelka ministrstva za trgovino in preskrbo v Ljubljani.

Podjetje podpisujeta po dva likvidatorja kolektivno tako, da pisanemu, tiskanemu ali odtisnjenemu besedilu finančne pristavitve »v likvidaciji« pristavita svoj lastnoročni podpis.

Okrožno narodno kot trgovinsko sodišče v Ljubljani naj odredi ustrezne vpise v trgovski register.

Dovoljenja za šoferje inozemcev

Po nalogu ministrstva za notranje zadeve demokratične federativne Jugoslavije sporočamo, da morajo šoferji, ki so jugoslovanski državljani in so zaposleni pri ino zemskih diplomatskih ali konzularnih predstavništvi, imeti predpisano položen šoferški izpit in dovoljenje za vožnjo, izdano s strani naših oblasti.

V kolikor upravlja s motornim vozilom inozemski državljan, mora imeti po mednarodni konvenciji o avtomobilskem prometu zaključeni v Parizu 24. aprila 1926. leta vsak vozač, ki upravlja s motornim vozilom v inozemstvu po čl. 7 konvencije »Mednarodno dovoljenje za vožnjo z avtomobilom«, izdano od pristojne oblasti ali združenja in od nje tudi potrjeno.

Mednarodno dovoljenje za vožnjo z avtomobilom ima veljavnost 1 leto in sicer od dneva izdaje tor se nanaša samo na označeno kategorijo avtomobila. Po preteku tega roka mora imeti vozač naše predpisane državne dokumente za upravljanje z motornimi vozili.

Ministrstvo za notranje zadeve oddelek za Narodno milico

Brošure Knjižnega zavoda OF

ki so še na zalogi:

- Slovenske partizanske tiskarne din 5,50
- Borba narodov zaslužnjene Jugoslavije 5,50
- Borba narodov za osvoboditev Jugoslavije 60.-
- Pot nove Jugoslavije 4,50
- O današnjih glavnih nalogah zaledja 2,50
- O vprašanjih lastnine, reda in zakonitosti 2,50
- Slovenski duhovniki in politiki OF 3,50
- Kajuh: Pesmi 5.-
- Pesmi naših borcev št. 1. 12.-
- Pesmi naših borcev št. 2. 12.-
- Tri leta Osvobodilne fronte 8.-
- Bebler: O zamenjavi denarja 2.-
- Referat tov. Kidriča 2.-
- Referat tov. Kardelja na I. kongresu OF 15.-
- Globočnik: Herrvolk 34.-
- Tito je govoril v Ljubljani in Zagrebu 5.-
- Sklepi II. zasedanja AVNOJ-a 2,50
- Sklepi in odloki 4.-
- O izgradnji slovenske narodne oblasti 5,50
- Zapojimo 4,50
- O graditvi narodne oblasti in slov. drž. 2,50
- Narodnostno vprašanje v luči OF 2,50
- Temeljne točke OF 7.-
- Novi ljudski oder št. 1. 4,75
- Novi ljudski oder št. 2. 5.-
- Novi ljudski oder št. 3. 8.-
- Beseda iz naše borbe 4,50
- Slovensko prijateljstvo 2,50
- Kidrič: Dve vojski, dva značaja 10.-
- Govor tov. Kidriča na zborni odposlancev 12.-
- Poročilo maršala Tita na zasedanju AVNOJ-a 5.-
- Govor maršala Tita in govor podpredsednika Kardelja 12.-
- Govor maršala Tita 2.-
- Temeljna in organizacijska načela Ljudske fronte Jugoslav. 6.-

Predvolivni sestanek na Bučki

Med nizkim gričevjem na Dolenjskem je obmejna vas Bučka, ki so jo fašisti požgali. Tudi mi smo imeli predvolivni sestanek. Imeli smo ga na griču, sredi razvalin. Tovarišica Derončeva nam je obrazložila pomen Osvobodilne fronte. Povedala je, kake važnosti so bližajoče se volitve. Na njih bomo potrdili to, za kar so se partizani štiri leta borili in mi delali. Govorila je o Trstu in Primorju, ki je tako naravno povezan z nami in je naš. Nato je govoril sekretar ZMS iz Rake, ki je pozval mladino na skupno delo za obnovo. Ljudje so govorniko z zanimanjem poslušali.

Mariborsko okrožje za osirotele otroke

Od 5. do 10. oktobra so v mariborskem okrožju v akciji za osirotele otroke nabrali sledeče prispevke: Sindikalna podružnica v tovarni čevljev Blatnik je sklenila, da bodo tovariši delavci do nadaljnjega delali vsak teden dve uri za osirotele otroke in so kot prvi viden rezultat prinesli 2720 Din. Na vinski trgatvi pri Sv. Jakobu so nabrali v ta namen 1000 Din. To je že drugi prispevek tega kraja. Strokovna zveza finančnih uslužbencev v Mariboru je poslala značek za 3200 Din. Maribor desni breg je poslal nabranega denarja 46.550 Din. Slovenska Bistrica, okraj desni breg je poslala 19.124 Din.

Opozorilo Predsedstva SNOS-a!

Opozarjamo na novo telefonsko številko hišne centrale Predsedstva SNOS-a, ki se glasi 42-87.

Osobna predaja vlog Odboru za prošnje in pritožbe pri Predsedstvu SNOS-a se vrši samo ob ponedeljkih in četrtkih od 10 do 12. ure. Iz pisarne Predsedstva SNOS-a.

PRESKRBA

Delitev mesnih konzerv zamudnikom

Zamudniki, ki niso še prejeli mesnih konzerv na odrezke »Meso okt b, c, d«, osnovne živilske nakaznice izdane od MNOO v Ljubljani, odsek za preskrbo prejmejo za dobo 3 tednov po 1 dozi mleto govedine v soboto, dne 20. t. m. dopoldne. Za zamudnike bodo prodajali konzerve mesarji predvsem na stožnicah na trgu.

Mesarji, ki dodeljujejo konzerve zavodom in mesarji iz Ježice, Tacen in St. Vida nad Ljubljano naj iste dvignajo v skladišču Gregor. Gosposvetska c. 1, v petek 19. t. m. ob 10. uri dopoldne.

Mestni narodno osvobodilni odbor — oddelek za trgovino in preskrbo v Ljubljani

sklepije za danes 18. t. m. v posvetovalnici na Magistratu ob 15. uri posvetovalni sestanek trgovcev in zadrž z usnjem, čevljar-skimi potrebščinami in čevlji v okroženem mestu Ljubljani. V interesu posameznega trgovca ali zadržuje je, da se sestanka sigurno udeleži.

Važno za trafikante!

V smislu razglasa monopolne uprave je trafikantom mogoče nabavljati tobačne izdelke v sledečem razmerju: 10% Neretva, 20% Morava, 20% Zeta, 20% Ibar in 30% Dra. va cigarete. Da bo trafikantom mogoče vnovičiti tudi dražje vrste cigaret, naj po ključu nabave vrše tudi prodajo, in sicer tako, da bodo vse vrste cigaret istočasno vnovčene.

Združeno trafikantov

Solstvo

Ravnateljstvo ljubljanske glasbene šole opozarja rojence, ki bodo obiskovali na šoli pouk epske glasbene teorije in mladinskega petja, da se bo ta pouk začel takoj prve dni novembra. Pouk bo imel več oddelkov v različnih dnevi in ob različnem dnevnem času. Njegova ureditev pa je mogoča šele takrat, ko bo popolnoma določen natančen urnik naših šol, da rojenci vedo kdaj imajo šole za teorijo in mladinsko petje. Razpored bo na bit proti koncu meseca v veži postojnja Glasbene Matice, Megulova ul. 7. Potrebne informacije v pisarni šole.

Ravnateljstvo II. drž. ženske gimnazije v Ljubljani poziva vse učence, da se udeležijo proslave obletnice osvoboditve Beograda, ki bo v soboto, dne 20. t. m. ob 9. uri v novem poslopiju v Subičevi ulici. Učenke naj se zbere 10 minut pred deveto, da gredo po tem v posamezne razrede. Po proslavi zvedo kdaj in kje bodo tvorili špali pri mimohodu naše vojske. Učenke naj pripravijo tudi cvetice, da bodo obšipale našo vojsko in pa transparente.

Ravnateljstvo II. drž. moške gimnazije v Ljubljani (Sv. Jakob) poziva vse dijake tega zavoda, da se dne 20. oktobra 1945, zberejo ob 9. uri dopoldne pred cerkvijo pri Sv. Jakobu, odkoder bodo odšli pod vodstvom svojih profesorjev na mesto, ki jim je določeno pri vojaškem mimohodu v proslavo osvoboditve Beograda.

Učenci drž. deške osnovne šole Graben naj pridejo v soboto 20. t. m. ob 8. uri k šolski proslavi spominjske dne osvoboditve Beograda. Proslava bo v I. nadstropju šol. postojnja. S seboj naj prinesejo zastavice in cvetlice. Redni šolski pouk se prične v ponedeljek ob 8. uri zjutraj.

Državna gimnazija Kranj Dopoldni in privatni izpiti se vršijo dne 5. novembra 1945. Prijave za te izpite sprejema pisarna na gimnaziji do 24. t. m. dneвно od 9. do 11. ure. Tečajniki naj se na javilo z izpolnjenimi prijavnimi dne 24. t. m. v svojih razredih, dopoldanski ob 8., popoldanski ob 10. uri. — Ravnateljstvo.

KINEMATOGRAFI

KINO UNION: Samo še danes sovjetski film »Lenin oktobra«. Ob 16. in 19. uri. Premiera sovjetskega filma »Nesmrtni kačeji«. Predstava ob 21. uri.

KINO MATICA: Angleški film »Njih devet«. tednik. Ob 16. in 18. uri.

KINO SLOGA: Samo še danes sovjetski glasbeni film »Pastirica in pastir«. tednik. Ob 17., 19. in 21. uri.

Darujte kri za ranjence!

Socialno skrbstvo se darovalcem v imenu sirot lepo zahvaljuje. Posebno požrtvovalnost in ljudsko solidarnost je pokazala sindikalna podružnica v tovarni Blatnik, ki je sklenila, da s trudom svojih rok to akcijo še dalje podpira.

Mladina in vojska na skupnem delu

Na mladinskem sestanku v Gornjem gradu, ki mu je prisostvovala tudi mladina našega bataljona, smo sklenili, da gremo popoldne zbirat staro železo.

Dogovorjeno uro smo se zbrali pred domom. Odsli smo na delo, spredaj godba, za njo mladina. Vso pot, dokler nismo prišli do cilja, so odmevale vesele pesmi. Delo je izgledalo težko, kajti štirimotorno razbito letalo, ki je ležalo pred nami, je bilo treba razdreti, da smo ga lahko naložili na vozove. Uro za uro se je kup pred nami manjšal in število vozov prepljanega železa se je večalo. Dvanajst voz v enem popoldnevu. Medtem pa, ko smo čakali na vozove, smo peli in plesali kolo.

Tako smo skupaj z mladino Gornjega grada zbrali 8500 kg aluminija, ki je našim tovarnam neobhodno potreben, poleg tega pa smo znova dokazali, da bratstvo srbske in slovenske mladine ni samo v besedah, ampak se izraža tudi v delu za obnovo naše domovine.

Dnevne vesti

Ljubljanci Ljubljancek! Dajmo izražati ponosu nad našo državo prostoloko in proslavljamo dostojno obletnico naše osvoboditve Oksaino vsa okna s cvetjem, zelenjem in zastavami. Na predvečer obletnice naj ne bo nobeno okno temno!

Izseljenjske učiteljice za Westallio, Francijo, Belgijo in Nizozemsko potrebuje ministrstvo za prosveto pri NVS Službeni pomoči: usposobljenosti (položeni praktični učiteljski izpiti) in znanje tujih jezikov (nemščino oz. francosko). Reflektantji naj vložijo pri svojem okrajnem odboru OF zadevno prijavo z navedbo podatkov o usposobljenosti in znanju jezikov.

Dajalec krvi. V petek, dne 19. X. 1945 naj se javijo ob 8—10 na stanici za transfuzijo krvi IV. Armije sledeči tov. krvodajalci: Lampret Zinka, Dobronec 15; Kralj France, Zaloška 45; Gerlovič France, Pred Skofljo 4; Grčevič Bogomila, Riharjeva 6; Dolenc Vera, Vrhovnikova 17; Umek Ivan, Kozjejeva 74; Novak Mars, Vodovodna 33; Skok Franc, Dolenska 27; Lapajne Maruška, Tyrševa 8; Kunc Franjo, Domobranska 23; Mušič Nečka, belgijska kasarna; Mendušič Marija, Trnovski pristan 4; Pavlovič Ana, Medvedova 26; Perič Mihaela, Ižanska; Šavnik Bogdan, stud. pharmac.; Šimon Anica, Friskovec 3a; Črv Marija, Bodešče; Črnelič Marijo, Komanda aerodroma; Banč Nada, Ljubljanska 13; Medved Lojza, Tacen 13; Ritopčki Jovan, Rozmane Martin, Aškerčeva 17; Sancič Josip, Miklošičeva 7; Jančič Franca, Malagačeva 4; Snoj Berta, Ježica 78; Vogl Hilida, Celovška 289; Kelih Florjan, Sela; Jerič Neža, Stari trg 32; tov. Hajek Nada, S. A. B.; Pečnik Pankracij, I. bat I. brig. N. O.; Pinter Anton, Gosposvetska 6, Šiška; Kosirnik Vera, Celovška 128; Govendik Janez, 12. četa II. bat. I. brig. N. O.; Ziberna Alenka, Vrhovnikova 17. Opozorjamo tov. krvodajalce, da ne smajo zajtrkovati mase noga na dan dajanja krvi!

Pozivajo se vsi motoristi na organizatorni sestanek danes 19. t. m. ob 19.30 v gostilni pri Mraku, Cesta 29. oktobra (limska cesta). Prosi se točno sigurne udeležbe.

Načelnik moto-odseka pri FOS-u Drž. osrednji zavod za ženski domači obrt v Ljubljani, Lingarjeva ul. 4-II, prvič točaj za predenje in predelavo ovčje volne v raznih vrstah živalske volne in lanu. Vpisovanje in informacije dneve od 8—12 in od 15—18 ure.

Nočno lekarniško službo imata lekarni Trnkoczy in Bohinec.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

Drama

Petek, 19. oktobra ob 20. uri: Kornejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Premiera. Red. Premierski.

Sobota, 20. oktobra ob 20. uri: Kornejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Red A.

V nedeljo, 21. oktobra ob 15. uri: Skvarkin: Tuje dete. Izven. — Ob 20. uri: Kornejčuk: Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov. Izven.

Današnja premiera komedije Aleksandra Kornejčuka »Misija Mr. Perkinsa v deželo boljševikov« nam prinaša izpisnega ameriškega milijonarja in uspešnega, ki pride v Sovjetsko zvezo poizvedati, dali bo mogoče po končani vojni akceptati z ZSSR kupčije. Po mnogih doživljajih, polnih duhovite komike, spozna naposljed, kjo sovjetskega človeka čevlji žulj. Ugotovil je namreč, da se ljudje v Sovjetski zvezi še ne zavajajo prav, kaj vse so že dosegli in česa so še zmogli. Delo režisa Vladimir Skribinskij, in scenarja pa ing. Ernest Franz. Zasedba je sledeča: Mr. Perkins, čehijski milijonar — Janez Cesar, Miss Down, Perkinsova tajnica — Sava Severjeva, Mr. Hamp, čehijski inovinar — Vladimir Skribinskij, Petrenkova, »Inovistov« vodnik — Vida Juvanova, Matrona, »Inovistov« sofor — Mila Kačičeva, Oriova Špančič, predsednica odbora — Božena Juvanova, Oriova Maruška, higena hči — Tina Leonova, Čumačenko, vodja svinjereje — Pavel Kovič, Čumačenko Natalija, kolhozna kmetica — Elvira Kraljeva, Čumačenko Oksana, Natalijina hči — Ivanka Mežanov, Kolotov, gardni seržant — Stane Česenik, Ivan Semjonovič, hotelski direktor — Josip Pleh, Varnigora, gardni seržant — Bojan Pečok, Kretschmer, nemški istalec — Drago Makuc. — Predstava danes je Premierski abonma, prva repriza jutri v soboto, dne 20. t. m. pa je za red A.

Drama pripravila za najbližjo bodočnost Molliere-Vidmar: »Sola za žene« z Ančko Levrvarjevo in Stanetom Severjem v glavnih vlogah in v režiji Bojana Stupice; Karel Klopčič: »Matte z Miro Danilovo v naslovni vlogi in v režiji Slavka Jana; Vitomil Zupan: »Rojstvo v nevihtih« v režiji Bojana Stupice.

Opera

Sobota, 20. oktobra ob 20. uri: Proslava osvoboditve Beograda.

Nedelja, 21. oktobra ob 20. uri: Smetana: »Prodna nevesta«. Izven.

RADIO

Dnevni spored za petek 19. t. m.

6—6.30 Lahka glasba — 6.30—6.45 Napoved časa in izviček iz poročila z dne 18. X. — 6.45—7 Slovenske in češke zbornske pesmi — 7—7.15 Pregled sporeda, objave in poročila — 7.15—7.30 Bolgarska in romunska instrumentalna glasba — 7.30—7.45 Napoved časa in poročila — 7.45—8 Dvojak: Dva valčka — Nodbal: Schorzo — 12—12.30 Pesniški koncert — 12.30—12.45 Poročila — 12.45—13 Avgust Stanko igra na harmoniko valčke in polko — 13—13.20 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda — 13.20—14 Koncert plesnega orkestra Radia Ljubljane (vodi Bojan Adamič) in saksofonista Srečka Dražila, pri klavirju B. Adamič — 14—15.15 Beethoven: Slovenski kvarčevski — Sestakovič: Dva preludija — 15.15—15.30 Poročilo komisije za usposabljanje vojsnih zločinov okupatorjev in njihovih bližnjih — 15.30—15.45 Koncert flavtista Slavka Korčeca, pri klavirju Bojan Adamič — 15.45—19 Ljudska univerza Radia Ljubljane — Česenik Drago, ref. odl. za reševanje delovnih sporov min. za soc. pol.: O razvoju socialnega zavarovanja — 19—19.20 Napoved časa, poročila, objave in pregled sporeda — 19.20—19.30 Koncert sovjetske glasbe — 19.30—19.40 Mali klavirski koncert — 19.40—20 Literarna ura — Dr. Anton Ovirik: Studija o Ivanu Cankarju — I. del — 20—21 Koncert orkestra Radia Ljubljane. Dirigent: Uroš Prevoršček — 21—21.22 Pisana glasba — 21.20—21.40 Godalni orkester na ploščah — 21.40—21.45 Vokalni koncert sopranistke Bratke Sok — V. V. V. pri cert sovjetske glasbe — 22—22.15 Oddaja za tovaršvo in laboristični po Nemčiji — 22.15—22.30 Dnevnik Radia Ljubljane — 22.30—22.55 Koncert ljubljanskega godalnega kvarteta — 22.55—23 Najvažnejše novice dneva.

Radio Ljubljana. V ponedeljek, dne 22. X. se vrši v veliki uniojski dvorani simfončni koncert. Solist — violinist Karlo Rupil. — Dirigent Samo Hubad. — Predprodaja vstopnic od petka dalje v trafikih Sever.

JAVNA BORZA DELA

RAZPOLOŽLJIVA MESTA ZA MOSKE: 4 blazenc, večjima številu delavcev za sekanje drv, 10 upnilarjev, 11 delavcev mlinerjev, 16 orodnih kovačev, 2 krovskim pomočnikom, 3 stavbenim ključavničarjem, 1 molarju, 4 mizarjem, 3 pohištvem mizarjem, 1 stavbenemu mizarju, 6 sodarjem, 2 lesotarjem, 2 rezbarjem in tapaniku, 10 čevljarjem, 1 prisilavcu poplatov, 15 usnarjem, 3 krojaščim pomočnikom, 75 zidarjem, večjem številu delavcev za stavbna dela, 18 tesarjem, 1 kleparskemu valencu, 3 instalaterskim vajencem.

Za premogokop Raša v Istri iskamo: jamacke delavce, jamske tesarje, vozače in kopače.